

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः
श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

द्वितीय काण्डे – तृतीय प्रश्नः

Table of Contents

2. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः.....	3
2.3 द्वितीय काण्डे तृतीय प्रश्नः – इष्टिविधानं	3

=====

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

2. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

2.3 द्वितीय काण्डे तृतीय प्रश्नः – इष्टिविधानं

T.S.2.3.1.1 - Kramam

आ॒दि॒त्येभ्यो॑ भुव॑द्वद्भ्यः । भुव॑द्वद्भ्यश्च॒रुम् । भुव॑द्वद्भ्य इति॒
भुव॑द्वत् – भ्यः । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेद् भू॒ति॒कामः॑ ।
भू॒ति॒काम॑ आ॒दि॒त्याः । भू॒ति॒काम॑ इति॒ भू॒ति – का॒मः । आ॒दि॒त्या वै ।
वा ए॒तम् । ए॒तम् भू॒त्यै॑ । भू॒त्यै॑ प्र॒ति । प्र॒ति नु॒दन्ते॑ । नु॒दन्ते॑ यः ।
योऽल॑म् । अ॒लम् भू॒त्यै॑ । भू॒त्यै॑ सन् । सन् भू॒तिम् । भू॒तिम् न ।
न प्रा॒प्नोति॑ । प्रा॒प्नोत्या॑दि॒त्यान् । प्रा॒प्नोतीति॑ प्र – आ॒प्नोति॑ ।
आ॒दि॒त्याने॒व । ए॒व भुव॑द्वत्तः । भुव॑द्वत्तः स्वे॒न । भुव॑द्वत् इति॒
भुव॑त् – व॒तः । स्वे॒न भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नो॒प । भा॒ग॒धेये॑नेति॒
भा॒ग – धेये॑न । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ ते । त ए॒व । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नम् भू॒तिम् । भू॒तिम् ग॒मय॑न्ति । ग॒मय॑न्ति भ॒वति॑ । भ॒वत्ये॑व ।
ए॒वादि॒त्येभ्यः॑ । आ॒दि॒त्येभ्यो॑ धा॒रय॑द्वद्भ्यः । धा॒रय॑द्वद्भ्यश्च॒रुम् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

धार॒य॒द्वद्भ्य॑ इति॑ धार॒य॒द्वत् - भ्यः॑ । च॒रुम् निः॑ । निर् व॒पेत् ।
व॒पेद॒परु॑द्धः । अ॒परु॑द्धो वा । अ॒परु॑द्ध इत्य॒प - रु॑द्धः ।
वा ऽप॒रु॒द्ध्य॒मा॒नः । अ॒परु॑द्ध्य॒मा॒नो वा । अ॒परु॑द्ध्य॒मा॒न
इत्य॒प - रु॑द्ध्य॒मा॒नः । वा ऽऽदि॒त्याः । आदि॒त्या वै ।
वा अ॒परो॑द्धारः । अ॒परो॑द्धार आदि॒त्याः । अ॒परो॑द्धार इत्य॒प-रो॑द्धारः ।
आदि॒त्या अ॒वग॑मयितारः । अ॒वग॑मयितार आदि॒त्यान् । अ॒वग॑मयितार
इत्य॒व - ग॑मयितारः । आदि॒त्याने॒व । ए॒व धार॑यद्वतः ।
धार॑यद्वतः स्वे॒न । धार॑यद्वत इति॑ धार॒यत् - व॒तः । 1 (50/61)

T.S.2.3.1.2 - Kramam

स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग - धे॒ये॒न ।
उ॒प धा॒व॒ति । धा॒व॒ति ते । त ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं वि॑शि ।
वि॑शि दा॒ध्र॒ति । दा॒ध्र॒त्य॒न॒परु॑द्ध्यः । अ॒न॒परु॑द्ध्यो भ॒व॒ति ।
अ॒न॒परु॑द्ध्य इत्य॒न॒प - रु॑द्ध्यः । भ॒व॒त्य॒दि॒ते । अ॒दि॒तेऽनु॑ ।
अ॒नु म॒न्य॒स्व । म॒न्य॒स्वे॒ति । इत्य॒प॒रु॒द्ध्य॒मा॒नः । अ॒परु॑द्ध्य॒मा॒नोऽस्य॑ ।
अ॒परु॑द्ध्य॒मा॒न इत्य॒प - रु॑द्ध्य॒मा॒नः । अ॒स्य प॒दम् । प॒द॒मा ।
आ द॒दी॒त । द॒दी॒ते॒यम् । इ॒यं वै । वा अ॒दि॒तिः । अ॒दि॒तिरि॒यम् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

इ॒यमे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै रा॒ज्यम् । रा॒ज्यम॑नु । अ॒नुम॑न्यते ।
म॒न्यते॑ स॒त्या । स॒त्याऽऽशीः॑ । आ॒शीरि॑ति । आ॒शीरि॑त्या – शीः ।
इ॒त्याह॑ । आ॒ह स॒त्याम् । स॒त्यामे॒व । ए॒वाशि॑षम् । आ॒शिष॑म् कुरुते ।
आ॒शिष॑मि॒त्या – शि॑षम् । कु॒रुत॑ इ॒ह । इ॒ह म॑नः । म॒न इ॑ति ।
इ॒त्याह॑ । आ॒ह प्र॒जाः । प्र॒जा ए॒व । प्र॒जा इ॑ति प्र – जाः । ए॒वास्मै॑ ।
अ॒स्मै स॑म॒नसः॑ । स॑म॒नसः॑ करोति । स॑म॒नस॑ इति स – म॒नसः॑ ।
करो॑त्युप । उप॒ प्र । प्रे॑त । इ॒त म॑रुतः ।

म॒रुतः॑ सु॒दान॑वः । 2 (50/57)

T.S.2.3.1.3 - Kramam

सु॒दान॑व ए॒ना । सु॒दान॑व इति सु – दान॑वः । ए॒ना वि॒श्व॑पति॒ना ।
वि॒श्व॑पति॒ना ऽभि॑ । अ॒भ्यमु॑म् । अ॒मुञ् राजा॑नम् । राजा॑नमि॒ति ।
इ॒त्याह॑ । आ॒ह मा॒रुती॑ । मा॒रुती॑ वै । वै वि॒ट् । वि॒ड् ज्ये॑ष्ठः ।
ज्ये॑ष्ठो वि॒श्व॑पतिः । वि॒श्व॑पति॒र् वि॒शा । वि॒शैव॑ । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नञ् रा॑ष्ट्रेण । रा॑ष्ट्रेण स॒म् । स॒मर्द्ध॑यति । अ॒र्द्ध॑यति यः ।
यः प॒रस्ता॑त् । प॒रस्ता॑द् ग्रा॒म्यवा॑दी । ग्रा॒म्यवा॑दी स्यात् । ग्रा॒म्यवा॑दीति॑
ग्रा॒म्य – वा॑दी । स्यात् तस्य॑ । तस्य॑ गृ॒हात् । गृ॒हाद् व्री॑हीन् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

व्री॒ही॒ना । आ॒ ह॒रेत् । ह॒रे॒च्छु॒क्लान् । शु॒क्ला॒ञ्च॒ । च॒ कृ॒ष्णान् ।
कृ॒ष्णा॒ञ्च॒ । च॒ वि॒ । वि॒ चि॒नुयात् । चि॒नुया॒द् ये॒ । ये शु॒क्लाः ।
शु॒क्लाः॒ स्युः॒ । स्यु॒ स्तम् । तमा॑दि॒त्यम् । आ॒दि॒त्यम् च॒रुम् ।
च॒रुम् निः॒ । निर् व॑पेत् । व॒पेदा॑दि॒त्या । आ॒दि॒त्या वै॒ । वै दे॒वत॑या ।
दे॒वत॑या॒ विट् । विड्॑ वि॒शम् । वि॒शमे॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व ग॑च्छति ।
ग॒च्छत्य॑व॒गता॒ । 3 (50/52)

T.S.2.3.1.4 - Kramam

अ॒व॒गता॑ ऽस्य॒ । अ॒व॒गते॑त्य॒व – ग॒ता । अ॒स्य॒ विट् । वि॒डन॑व॒गतम्॒ ।
अ॒न॒व॒गत॑ञ् रा॒ष्ट्रम् । अ॒न॒व॒गत॑मि॒त्यन॑व॒गतम्॒ । रा॒ष्ट्रमि॑ति॒ । इ॒त्याहुः॑ ।
आ॒हुर् ये॒ । ये कृ॒ष्णाः॒ । कृ॒ष्णाः॒ स्युः॒ । स्यु॒ स्तम् । तं वा॑रु॒णम् ।
वा॒रु॒णम् च॒रुम् । च॒रुम् निः॒ । निर् व॑पेत् । व॒पेद् वा॒रु॒णम् । वा॒रु॒णं
वै॒ । वै रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रमु॒भे । उ॒भे ए॒व । उ॒भे इ॒त्यु॒भे । ए॒व वि॒शम् ।
वि॒शम् च॒ । च॒ रा॒ष्ट्रम् । रा॒ष्ट्रम् च॒ । चा॒व । अ॒व ग॑च्छति ।
ग॒च्छति॒ यदि॑ । यदि॒ न । ना॒व॒गच्छे॑त् । अ॒व॒गच्छे॑दि॒मम् ।
अ॒व॒गच्छे॑दि॒त्यव॑ – ग॒च्छेत् । इ॒मम॑हम् । अ॒हमा॑दि॒त्येभ्यः॑ ।
आ॒दि॒त्येभ्यो॑ भा॒गम् । भा॒गम् निः॒ । निर् व॑पामि॒ । व॒पा॒म्या ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

आऽमुष्मात् । अमुष्मादमुष्यै । अमुष्यै विशः । विशो ऽवगन्तोः ।
अवगन्तोरिति । अवगन्तोरित्यव – गन्तोः । इति निः । निर् वपेत् ।
वपेदादित्याः । आदित्या एव । एवैनम् । एनम् भागधेयम् ।
भागधेयम् प्रेप्सन्तः । भागधेयमिति भाग – धेयम् ।
प्रेप्सन्तो विशम् । प्रेप्सन्त इति प्र – ईप्सन्तः । विशमव ।
अव गमयन्ति । 4 (50/57)

T.S.2.3.1.5 - Kramam

गमयन्ति यदि । यदि न । नावगच्छेत् । अवगच्छेदाश्चत्थान् ।
अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । आश्चत्थान् मयूखान् । मयूखान्त् सप्त ।
सप्त मद्ध्यमेषायाम् । मध्यमेषायामुप । मद्ध्यमेषायामिति
मद्ध्यम – ईषायाम् । उप हन्यात् । हन्यादिदम् । इदमहम् ।
अहमादित्यान् । आदित्यान् बद्धनामि । बद्धनाम्या । आऽमुष्मात् ।
अमुष्मादमुष्यै । अमुष्यै विशः । विशोऽवगन्तोः । अवगन्तोरिति ।
अवगन्तोरित्यव – गन्तोः । इत्यादित्याः । आदित्या एव । एवैनम् ।
एनम् बद्धवीराः । बद्धवीरा विशम् । बद्धवीरा इति बद्ध – वीराः ।
विशमव । अव गमयन्ति । गमयन्ति यदि । यदि न । नावगच्छेत् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒व॒ग॒च्छे॑दे॒तम् । अ॒व॒ग॒च्छे॑दि॒त्य॒व – ग॒च्छे॑त् । ए॒त॒मे॒व । ए॒वा॒दि॒त्यम् ।
आ॒दि॒त्यं च॒रुम् । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पे॒दि॒ध्मे । इ॒ध्मे ऽपि॑ ।
अ॒पि म॒यू॒खान् । म॒यू॒खान्त् स॒म् । स॒म् न॒ह्ये॑त् । न॒ह्ये॑द॒न॒प॒रु॒द्ध्यम् ।
अ॒न॒प॒रु॒द्ध्य॒मे॒व । अ॒न॒प॒रु॒द्ध्य॒मि॒त्य॒न॒प – रु॒द्ध्यम् । ए॒वा॒व ।
अ॒व ग॒च्छ॑ति । ग॒च्छ॑त्या॒श्व॒त्थाः । आ॒श्व॒त्था भ॑वन्ति ।
भ॑वन्ति म॒रु॒ताम् । म॒रु॒तां वै । वा ए॒तत् । ए॒त॒दो॒जः ( ) । ओ॒जो य॑त् ।
य॒द॒श्व॒त्थः । अ॒श्व॒त्थ ओ॒ज॒सा । ओ॒ज॒सै॒व । ए॒व वि॒शम् । वि॒श॒म॒व ।
अ॒व ग॒च्छ॑ति । ग॒च्छ॑ति स॒प्त । स॒प्त भ॑वन्ति । भ॑वन्ति स॒प्त॒ग॒णाः ।
स॒प्त॒ग॒णा वै । स॒प्त॒ग॒णा इ॒ति स॒प्त – ग॒णाः । वै म॒रु॒तः ।
म॒रु॒तो ग॒ण॒शः । ग॒ण॒श ए॒व । ग॒ण॒श इ॒ति ग॒ण – शः । ए॒व वि॒शम् ।
वि॒श म॒व । अ॒व ग॒च्छ॑ति । ग॒च्छ॑तीति ग॒च्छ॑ति ॥ 5 (68/76)

(धार॒य॒द्व॒तो-म॒रु॒तो-ग॒च्छ॑ति-वि॒श॒म॒वै-त-द॒ष्टा॒द॒श च) (A1)

T.S.2.3.2.1 - Kramam

दे॒वा वै । वै मृ॒त्योः । मृ॒त्यो॒र॒बि॒भ॒युः । अ॒बि॒भ॒यु॒स्ते । ते प्र॒जा॒प॒तिम् ।
प्र॒जा॒प॒ति॒मु॒प । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति प्र॒जा – प॒तिम् । उ॒पा॒धा॒व॒न् ।
अ॒धा॒व॒न् ते॒भ्यः । ते॒भ्य ए॒ताम् । ए॒ताम् प्रा॒जा॒प॒त्याम् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

प्राजापत्याꣳ शतकृष्णलाम् । प्राजापत्यामिति प्राजा – पत्याम् ।
शतकृष्णलाम् निः । शतकृष्णलामिति शत-कृष्णलाम् । निरवपत् ।
अवपत् तया ॥ तयैव । एवैषु । एष्वमृतम् । अमृतमदधात् ।
अदधाद् यः । यो मृत्योः । मृत्योर् बिभीयात् । बिभीयात् तस्मै ॥
तस्मा एताम् । एताम् प्राजापत्याम् । प्राजापत्याꣳ शतकृष्णलाम् ।
प्राजापत्यामिति प्राजा – पत्याम् । शतकृष्णलाम् निः ।
शतकृष्णलामिति शत-कृष्णलाम् । निर् वपेत् । वपेत् प्रजापतिम् ।
प्रजापतिमेव । प्रजापतिमिति प्रजा – पतिम् । एव स्वेन ।
स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप । भागधेयेनेति भाग – धेयेन ।
उप धावति । धावति सः । स एव । एवास्मिन् । अस्मिन्नायुः ।
आयुर् दधाति । दधाति सर्वम् । सर्वमायुः । आयुरेति । एति
शतकृष्णला । शतकृष्णला भवति । शतकृष्णलेति शत – कृष्णला ।
भवति शतायुः । शतायुः पुरुषः । शतायुरिति शत – आयुः ।
पुरुषः शतेन्द्रियः । शतेन्द्रिय आयुषि । शतेन्द्रिय इति
शत – इन्द्रियः । आयुष्येव । एवेन्द्रिये । इन्द्रिये प्रति । 6 (50/60)

T.S.2.3.2.2 - Kramam

प्रति तिष्ठति । तिष्ठति घृते । घृते भवति । भवत्यायुः । आयुर् वै ।
 वै घृतम् । घृतममृतम् । अमृतं हिरण्यम् । हिरण्यमायुः । आयुश्च ।
 चैव । एवास्मै । अस्मा अमृतम् । अमृतम् च । च समीची ।
 समीची दधाति । समीची इति समीची । दधाति चत्वारिचत्वारि ।
 चत्वारिचत्वारि कृष्णालानि । चत्वारिचत्वारि चत्वारि – चत्वारि ।
 कृष्णालान्यव । अव द्यति । द्यति चतुरवत्तस्य । चतुरवत्तस्याप्त्ये ।
 चतुरवत्तस्येति चतुः – अवत्तस्य । आप्त्या एकधा । एकधा ब्रह्मणै ।
 एकधेत्येक – धा । ब्रह्मण उप । उप हरति । हरत्येकधा । एकधैव ।
 एकधेत्येक – धा । एव यजमाने । यजमान आयुः । आयुर् दधाति ।
 दधात्यसौ । असावादित्यः । आदित्यो न । न वि । व्यरोचत ।
 अरोचत तस्मै । तस्मै देवाः । देवाः प्रायश्चित्तिम् ।
 प्रायश्चित्ति मैच्छन् । ऐच्छन् तस्मै । तस्मा एतम् । एतं सौर्यम् ।
 सौर्यम् चरुम् । चरुम् निः । निरवपन् । अवपन् तेन । ते नैव ।
 एवास्मिन् । अस्मिन् रुचम् । 7 (50/55)

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

T.S.2.3.2.3 - Kramam

रुचमदधुः । अदधुर् यः । यो ब्रह्मवर्चसकामः । ब्रह्मवर्चसकामः
स्यात् । ब्रह्मवर्चसकाम इति ब्रह्मवर्चस – कामः । स्यात् तस्मै ॥
तस्मा एतम् । एतञ् सौर्यम् । सौर्यम् चरुम् । चरुम् निः ।
निर् वपेत् । वपेदमुम् । अमुमेव । एवादित्यम् । आदित्यञ् स्वेन ।
स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप । भागधेयेनेति भाग – धेयेन ।
उप धावति । धावति सः । स एव । एवास्मिन् । अस्मिन्
ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्चसम् दधाति । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् ।
दधाति ब्रह्मवर्चसी । ब्रह्मवर्चस्येव । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म – वर्चसी ।
एव भवति । भवत्युभयतः । उभयतो रुक्मौ । रुक्मौ भवतः ।
भवत उभयतः । उभयत एव । एवास्मिन् । अस्मिन् रुचम् ॥
रुचम् दधाति । दधाति प्रयाजेप्रयाजे । प्रयाजेप्रयाजे कृष्णलम् ।
प्रयाजेप्रयाज इति प्रयाजे – प्रयाजे । कृष्णलम् जुहोति । जुहोति
दिग्भ्यः । दिग्भ्य एव । दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एवास्मै ॥ अस्मै
ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्चसमव । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्ध आ॒ग्ने॒यम् । आ॒ग्ने॒यम॒ष्टाक॑पा॒लम् । अ॒ष्टाक॑पा॒लम्
निः । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा-क॑पा॒लम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् सा॒वि॒त्रम् ।
सा॒वि॒त्रम् द्वा॒दश॑क॒पा॒लम् । द्वा॒दश॑क॒पा॒लम् भू॒म्यै ॥

द्वा॒दश॑क॒पा॒लमि॒ति द्वा॒दश - क॑पा॒लम् । भू॒म्यै च॒रुम् । 8 (50/59)

T.S.2.3.2.4 - Kramam

च॒रुं यँ॑ । यः का॒मये॑त । का॒मये॑त हि॒र॒ण्यम् । हि॒र॒ण्यं वि॑न्दे॒य ।
वि॑न्दे॒य हि॒र॒ण्यम् । हि॒र॒ण्यम् मा । मो॒प । उप॑ नमे॒त् । नमे॑दि॒ति ।
इति॑ यत् । यदा॑ग्ने॒यः । आ॒ग्ने॒यो भ॑वति । भ॑वत्या॒ग्ने॒यम् ।
आ॒ग्ने॒यं वै । वै हि॒र॒ण्यम् । हि॒र॒ण्यं यँ॑स्य । य॒स्यै॒व । ए॒व हि॒र॒ण्यम् ।
हि॒र॒ण्यम् ते॑न । ते॒नै॒व । ए॒वैन॑त् । ए॒नद् वि॑न्दते । वि॑न्दते सा॒वि॒त्रः ।
सा॒वि॒त्रो भ॑वति । भ॑वति स॒वि॒तृप्र॑सू॒तः । स॒वि॒तृप्र॑सू॒त ए॒व ।
स॒वि॒तृप्र॑सू॒त इति॑ स॒वि॒तृ - प्र॑सू॒तः । ए॒वैन॑त् । ए॒नद् वि॑न्दते ।
वि॑न्दते भू॒म्यै ॥ भू॒म्यै च॒रुः । च॒रुर् भ॑वति । भ॑वत्य॒स्याम् ।
अ॒स्यामे॒व । ए॒वैन॑त् । ए॒नद् वि॑न्दते । वि॑न्दत उप॑ । उपै॒नम् ।
ए॒नञ् हि॒र॒ण्यम् । हि॒र॒ण्यम् न॑मति । न॒मति॑ वि । वि॒ वै । वा ए॒षः ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ए॒ष इ॒न्द्रि॒येण॑ । इ॒न्द्रि॒येण॑ वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑ण॒द्ध्यते॑ । ऋ॒द्ध्यते॑ यः ।
यो हि॒रण्य॑म् । हि॒रण्यं॑ वि॒न्दते॑ ॥ वि॒न्दत॑ ए॒ताम् । ए॒तामे॒व । 9 (50/51)

T.S.2.3.2.5 - Kramam

ए॒व निः॑ । नि॒र् व॑पेत् । व॒पेद्धि॑रण्यम् । हि॒रण्यं॑ वि॒त्वा । वि॒त्वा न॑ ।
ने॒न्द्रि॒येण॑ । इ॒न्द्रि॒येण॑ वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑ण॒ वि । व्य॑द्ध्यते ।
ऋ॒द्ध्यत॑ ए॒ताम् । ए॒तामे॒व । ए॒व निः॑ । नि॒र् व॑पेत् । व॒पेद् यस्य॑ ।
यस्य॑ हि॒रण्य॑म् । हि॒रण्यम्॑ नश्येत् । नश्येद् यत् । यदा॑ग्नेयः ।
आ॒ग्नेयो॑ भवति । भव॑त्याग्नेयम् । आ॒ग्नेयं॑ वै । वै हि॒रण्य॑म् ।
हि॒रण्यं॑ यस्य॑ । यस्यै॒व । ए॒व हि॒रण्य॑म् । हि॒रण्यम्॑ तेन॑ । तेनै॒व ।
ए॒वैन॑त् । ए॒नद् वि॒न्दति॑ । वि॒न्दति॑ सा॒वि॒त्रः । सा॒वि॒त्रो भ॑वति ।
भ॒वति॑ स॒वितृ॑प्रसूतः । स॒वितृ॑प्रसूत ए॒व ।
स॒वितृ॑प्रसूत इति॑ स॒वितृ॑ – प्र॒सूतः॑ । ए॒वैन॑त् । ए॒नद् वि॒न्दति॑ ।
वि॒न्दति॑ भूम्यै॑ । भूम्यै॑ च॒रुः । च॒रुर् भ॑वति । भ॒वत्य॑स्याम् ।
अस्यां॑ वै । वा ए॒तत् । ए॒तन्न॑श्यति । नश्यति॑ यत् । यन्न॑श्यति ।
नश्य॑त्यस्याम् । अस्यामे॒व । ए॒वैन॑त् । ए॒नद् वि॒न्दति॑ । वि॒न्दतीन्द्रः॑ ।
इन्द्र॑ स्त्वष्टुः । 10 (50/51)

T.S.2.3.2.6 - Kramam

त्वष्टुः सोमम् । सोममभीषहा । अभीषहा ऽपिबत् ।
 अभीषहेत्यभि - सहा । अपिबत् सः । स विष्वङ् । विष्वङ् वि ।
 व्याच्छत् । आच्छत् सः । स इन्द्रियेण । इन्द्रियेण सोमपीथेन ।
 सोमपीथेन वि । सोमपीथेनेति सोम - पीथेन । व्याद्ध्यत ।
 आद्ध्यत सः । स यत् । यदूर्ध्वम् । ऊर्ध्वमुदवमीत् ।
 उदवमीत् ते । उदवमीदित्युत् - अवमीत् । ते श्यामाकाः ।
 श्यामाका अभवन् । अभवन्त् सः । स प्रजापतिम् । प्रजापतिमुप ।
 प्रजापतिमिति प्रजा - पतिम् । उपाधावत् । अधावत् तस्मै ।
 तस्मा एतम् । एतञ् सोमेन्द्रम् । सोमेन्द्रञ् श्यामाकम् । श्यामाकम्
 चरुम् । चरुम् निः । निरवपत् । अवपत् तेन । तेनैव । एवास्मिन् ।
 अस्मिन्निन्द्रियम् । इन्द्रियञ् सोमपीथम् । सोमपीथमदधात् ।
 सोमपीथमिति सोम - पीथम् । अदधाद् वि । वि वै । वा एषः ।
 एष इन्द्रियेण । इन्द्रियेण सोमपीथेन । सोमपीथेनद्ध्यते ।
 सोमपीथेनेति सोम - पीथेन । ऋद्ध्यते यः । यः सोमम् ।
 सोमं वमिति । वमिति यः । यः सोमवामी । सोमवामी स्यात् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

सोम॒वामी॑ति॒ सोम॒ – वा॒मी । स्यात् तस्मै॑ ।

तस्मा॑ ए॒तम् । 11 (50/57)

T.S.2.3.2.7 - Kramam

ए॒तꣳ सो॒मेन्द्र॑म् । सो॒मेन्द्रꣳ श्या॑माकम् । श्या॑माकम् च॒रुम् ।

च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् सोम॑म् । सोम॑म् च । चै॒व ।

ए॒वेन्द्र॑म् । इन्द्र॑म् च । च स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प ।

भा॒गधे॑येनेति॒ भाग॒ – धे॑येन । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒ तौ । ता॒वे॒व ।

ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्निन्द्रि॑यम् । इन्द्रि॑यꣳ सोम॑पीथम् । सोम॑पीथम्

ध॒त्तः । सोम॑पीथमिति॒ सोम॒ – पी॒थम् । ध॒त्तो न । नेन्द्रि॑येण ।

इन्द्रि॑येण सोम॑पीथेन । सोम॑पीथेन वि ।

सोम॑पीथेनेति॒ सोम॒ – पी॒थेन । व्य॑ध्यते । ऋ॒द्ध्य॑ते यत् ।

यथ् सौ॒म्यः । सौ॒म्यो भ॑वति । भ॑वति सोम॑पीथम् । सोम॑पीथमे॒व ।

सोम॑पीथमिति॒ सोम॒ – पी॒थम् । ए॒वा॒व । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे यत् ।

यदै॒न्द्रः । ऐ॒न्द्रो भ॑वति । भ॑वतीन्द्रि॑यम् । इन्द्रि॑यं वै । वै सोम॑पीथः ।

सोम॑पीथ इन्द्रि॑यम् । सोम॑पीथ इति॒ सोम॒ – पी॒थः । इन्द्रि॑यमे॒व ।

ए॒व सोम॑पीथम् । सोम॑पीथम॒व । सोम॑पीथमिति॒ सोम॒ – पी॒थम् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे श्या॒माकः॑ । श्या॒माको॑ भ॒वति॑ । भ॒वत्ये॒षः ।
ए॒ष वा॒व । वा॒व सः॑ । स सो॒मः । सो॒मः सा॒क्षात् । 12 (50/56)

T.S.2.3.2.8 - Kramam

सा॒क्षादे॒व । सा॒क्षादि॒ति स - अ॒क्षात् । ए॒व सो॒मपी॒थम् ।
सो॒मपी॒थम॒व । सो॒मपी॒थमि॒ति सो॒म - पी॒थम् । अ॒व रु॒न्धे ।
रु॒न्धे ऽग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ दा॒त्रे । दा॒त्रे पु॒रोडा॑शम् ।
पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॑पेदिन्द्रा॒य ।
इन्द्रा॒य प्र॑दा॒त्रे । प्र॑दा॒त्रे पु॒रोडा॑शम् । प्र॑दा॒त्र इति॑ प्र - दा॒त्रे ।
पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शकपालम् । ए॒काद॑शकपालम् प॒शुकामः॑ ।
ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑दश - क॒पालम् । प॒शुकामो॑ ऽग्निः ।
प॒शुकाम॑ इति॑ प॒शु - कामः॑ । अ॒ग्निरे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प॒शून् ।
प॒शून् प्र॑ज॒नय॑ति । प्र॒ज॒नय॑ति वृ॒द्धान् । प्र॒ज॒नय॑तीति॑ प्र - ज॒नय॑ति ।
वृ॒द्धानिन्द्रः॑ । इन्द्रः॑ प्र । प्र य॑च्छति । य॑च्छति दधि॑ । दधि॑ मधु॑ ।
मधु॑ घृ॒तम् । घृ॒तमा॑पः । अ॒पो धा॒नाः । धा॒ना भ॑वन्ति । भ॒वन्त्ये॒तत् ।
ए॒तद् वै । वै प॒शूनाम् । प॒शूनां॑ रूपम् । रूपं॑ रूपेण॑ । रूपेणै॒व ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ए॒व प॒शून् । प॒शून्व॑ । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे प॒ञ्चगृ॑ही॒तम् ।
प॒ञ्चगृ॑ही॒तम् भ॑वति । प॒ञ्चगृ॑ही॒तमि॑ति प॒ञ्च – गृ॑ही॒तम् । भ॑वति
पा॒ङ्क्ताः । पा॒ङ्क्ता हि॑ । हि प॒शवः॑ । प॒शवो॑ बहु॒रूप॑म् । बहु॒रूप॑म्
भ॑वति । बहु॒रूपमि॑ति बहु॒-रूप॑म् । भ॑वति बहु॒रूपाः॑ । बहु॒रूपा हि॑ ।
बहु॒रूपा इ॑ति बहु॒ – रूपाः॑ । हि प॒शवः॑ ( ) ।

प॒शवः॑ समृ॒द्ध्यै॑ । 13 (50/60)

T.S.2.3.2.9 - Kramam

समृ॒द्ध्यै प्रा॒जाप॑त्यम् । समृ॒द्ध्यै इ॑ति सं – ऋ॒द्ध्यै॑ ।
प्रा॒जाप॑त्यम् भ॑वति । प्रा॒जाप॑त्यमि॑ति प्रा॒जा – प॑त्यम् ।
भ॑वति प्रा॒जाप॑त्याः । प्रा॒जाप॑त्या वै । प्रा॒जाप॑त्या इ॑ति प्रा॒जा-प॑त्याः ।
वै प॒शवः॑ । प॒शवः॑ प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिरे॒व । प्र॒जाप॑तिरि॑ति
प्र॒जा – प॑तिः । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प॒शून् । प॒शून् प्र॑ । प्र॑ ज॒नय॑ति ।
ज॒नय॑त्या॒त्मा । आ॒त्मा वै । वै पु॒रुष॑स्य । पु॒रुष॑स्य म॒धु । म॒धु य॑त् ।
य॒न्मधु॑ । म॒ध्वग्नौ॑ । अ॒ग्नौ जु॑होति । जु॑होत्या॒त्मान॑म् । आ॒त्मान॑मे॒व ।
ए॒व त॑त् । तद् य॒जमा॑नः । य॒जमा॑नो ऽग्नौ॑ । अ॒ग्नौ प्र॑ । प्र॑ द॒धाति॑ ।
द॒धाति॑ प॒ङ्क्त्यौ॑ । प॒ङ्क्त्यौ॑ या॒ज्यानु॑वा॒क्ये॑ । या॒ज्यानु॑वा॒क्ये॑ भ॑वतः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ इति॑ या॒ज्या – अनु॒वाक्ये॑ । भवतः॑ पा॒ङ्क्तः॑ ।
पा॒ङ्क्तः॑ पु॒रुषः॑ । पु॒रुषः॑ पा॒ङ्क्ताः॑ । पा॒ङ्क्ताः॑ प॒शवः॑ ।
प॒शव आ॒त्मानम्॑ । आ॒त्मानमे॒व । ए॒व मृ॒त्योः॑ । मृ॒त्योर् निष्क्री॑य ।
निष्क्री॑य प॒शून् । निष्क्री॑येति॑ निः – क्री॑य । प॒शून्व । अ॒व रु॒न्धे ।
रु॒न्ध इति॑ रु॒न्धे ॥ 14 (41/47)

(इन्द्रि॑य – ऽस्मिन् – भू॒म्या – ए॒ता – मि॒न्द्रः – स्यात् तस्मै॑ –
सोमो॑ – बहु॒ रूपा हि प॒शव – एक॑चत्वारि॒ंशच्च॑) (A2)

T.S.2.3.3.1 - Kramam

दे॒वा वै । वै स॒त्रम् । स॒त्रमा॑सत । आ॒सत॑र्द्धि॒परि॑मितम् ।
ऋ॒द्धि॒परि॑मितम् य॑श॒स्कामाः॑ । ऋ॒द्धि॒परि॑मित॒मित्यृ॑द्धि – प॒रि॒मितम् ।
य॑श॒स्कामा॑स्तेषा॒म् । य॑श॒स्कामा॑ इति॑ य॒शः – का॒माः ।
तेषा॑ं सो॒मम् । सो॒मं रा॒जानम्॑ । रा॒जानं॑ य॒शः । य॒श आ॑र्च्छत् ।
आ॑र्च्छ॒त् सः । स गि॒रिम् । गि॒रिमु॑त् । उ॒दैत् । ऐ॒त् तम् । तम॒ग्निः ।
अ॒ग्नि॒रनु॑ । अ॒नूत् । उ॒दैत् । ऐ॒त् तौ । ता व॒ग्नी॒षोमौ॑ । अ॒ग्नी॒षोमौ॑
सम् । अ॒ग्नी॒षोमा॑वित्य॒ग्नी – सोमौ॑ । स॒म॒भव॑ताम् । अ॒भव॑ताम् तौ ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ता॒विन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ य॒ज्ञवि॑भ्रष्टः । य॒ज्ञवि॑भ्रष्टोऽनु । य॒ज्ञवि॑भ्रष्ट इति॑
य॒ज्ञ – वि॑भ्रष्टः । अनु॑ परा॑ । परै॑त् । ऐ॒त् तौ । ताव॑ब्रवीत् । अ॒ब्रवी॑द्
या॒जय॑तम् । या॒जय॑तम् मा । मे॒ति । इति॑ तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒ताम् ।
ए॒तामि॑ष्टिम् । इ॒ष्टिम् निः । निर॑वपताम् । अ॒वप॑तामाग्ने॒यम् ।
आग्ने॑यम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालमैन्द्रम् ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा – क॑पालम् । ऐन्द्र॑मेकादशकपालम् ।
एका॑दशकपालꣳ सौम्यम् ।
एका॑दशकपालमि॒त्येका॑दश – क॑पालम् । सौम्यम् च॒रुम् ।
च॒रुम् तया॑ । तयै॑व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् तेजः॑ ।
तेज॑ इन्द्रि॒यम् । 15 (50/56)

T.S.2.3.3.2 - Kramam

इन्द्रि॒यम् ब्र॑ह्मवर्च॒सम् । ब्र॑ह्मवर्च॒सम॑धत्ताम् । ब्र॑ह्मवर्च॒समि॑ति
ब्र॑ह्म-वर्च॒सम् । अध॑त्तां यः । यो य॒ज्ञवि॑भ्रष्टः । य॒ज्ञवि॑भ्रष्टः स्यात् ।
य॒ज्ञवि॑भ्रष्ट इति॑ य॒ज्ञ – वि॑भ्रष्टः । स्यात् तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒ताम् ।
ए॒तामि॑ष्टिम् । इ॒ष्टिम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेदा॑ग्ने॒यम् ।
आग्ने॑यम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालमैन्द्रम् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒ल॒म् । ऐ॒न्द्र॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
एका॒द॒श॒क॒पा॒ल॒ꣳ सौ॒म्य॒म् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श॒-क॒पा॒ल॒म् ।
सौ॒म्य॒म् च॒रु॒म् । च॒रुं यँ॑त् । यदा॑ग्ने॒यः । आ॒ग्ने॒यो भ॒वति॑ ।
भ॒वति॑ ते॒जः । ते॒ज ए॒व । ए॒वा॒स्मिन् । अ॒स्मिन् ते॒न । ते॒न द॒धाति॑ ।
द॒धाति॑ यत् । यद् ऐ॒न्द्रः । ऐ॒न्द्रो भ॒वति॑ । भ॒वती॑न्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यमे॒व ।
ए॒वा॒स्मिन् । अ॒स्मिन् ते॒न । ते॒न द॒धाति॑ । द॒धाति॑ यत् । यथ् सौ॒म्यः ।
सौ॒म्यो ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् ते॒न ।
ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॒ति ब्र॒ह्म - व॑र्च॒सम् । तेना॑ग्ने॒यस्य॑ । आ॒ग्ने॒यस्य॑ च ।
च सौ॒म्यस्य॑ । सौ॒म्यस्य॑ च । चै॒न्द्रे । ऐ॒न्द्रे स॒माश्ले॑ष॒येत् ।
स॒माश्ले॑ष॒येत् ते॒जः । स॒माश्ले॑ष॒येदिति॑ सं - आ॒श्ले॑ष॒येत् । ते॒जश्च॑ ।
चै॒व । ए॒वा॒स्मिन् । अ॒स्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् च॑ ।
ब्र॒ह्मव॑र्च॒मिति॑ ब्र॒ह्म - व॑र्च॒सम् । च स॒मीची॑ । स॒मिची॑ द॒धाति॑ ।
स॒मीची॑ इति॑ स॒मीची॑ । 16 (50/58)

T.S.2.3.3.3 - Kramam

द॒धात्य॑ग्नी॒षोमी॑यम् । अ॒ग्नी॒षोमी॑यमे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
अ॒ग्नी॒षोमी॑यमि॒त्यग्नी॑ - सो॒मीय॑म् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् निः ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । निर् वपेत् । वपेद् यम् ।
यम् कामः । कामो न । नोपनमेत् । उपनमेदाग्नेयः ।
उपनमेदित्युप – नमेत् । आग्नेयो वै । वै ब्राह्मणः । ब्राह्मणः सः ।
स सोमम् । सोमम् पिबति । पिबति स्वाम् । स्वामेव ।
एव देवताम् । देवता७ स्वेन । स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप ।
भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उप धावति । धावति सा । सैव ।
एवैनम् । एनम् कामेन । कामेन सम् । समर्द्धयति । अर्द्धयत्युप ।
उपैनम् । एनम् कामः । कामो नमति । नमत्यग्नीषोमीयम् ।
अग्नीषोमीयमष्टाकपालम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी – सोमीयम् ।
अष्टाकपालम् निः । अष्टाकपालमित्यष्टा – कपालम् । निर् वपेत् ।
वपेद् ब्रह्मवर्चसकामः । ब्रह्मवर्चसकामो ऽग्नीषोमौ ।
ब्रह्मवर्चसकाम इति ब्रह्मवर्चस – कामः । अग्नीषोमावेव ।
अग्नीषोमावित्यग्नी – सोमौ । एव स्वेन । स्वेन भागधेयेन ।
भागधेयेनोप । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । उप धावति । धावति तौ ।
तावेव । एवास्मिन् । अस्मिन् ब्रह्मवर्चसम् । ब्रह्मवर्चसम् धत्तः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म - वर्च॑सम् । ध॒त्तो ब्र॒ह्मव॑र्च॒सी । ब्र॒ह्मव॑र्च॒स्ये॒व ।
ब्र॒ह्मव॑र्च॒सीति॑ ब्र॒ह्म - वर्च॑सी । ए॒व भ॑वति । 17 (50/61)

T.S.2.3.3.4 - Kramam

भ॒वति॑ यत् । यद॒ष्टाक॑पा॒लः । अ॒ष्टाक॑पा॒लस्ते॑न । अ॒ष्टाक॑पा॒ल
इ॒त्य॒ष्टा - क॑पा॒लः । तेना॑ग्ने॒यः । आ॒ग्ने॒यो यत् । यच्छ॑या॒माकः॑ ।
श्या॒माक॑ स्ते॒न । तेन॑ सौ॒म्यः । सौ॒म्यः समृ॑द्ध्यै ।
समृ॑द्ध्यै सो॒माय॑ । समृ॑द्ध्य॒ इति॑ सं - ऋ॒द्ध्यै । सो॒माय॑ वा॒जिनै॑ ।
वा॒जिनै॑ श्या॒माक॑म् । श्या॒माक॑म् च॒रुम् । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् ।
व॒पेद् यः । यः क्लै॑ब्यात् । क्लै॑ब्याद् बिभी॒यात् । बिभी॒याद् रे॑तः ।
रे॒तो हि॑ । हि॒ वै । वा ए॒तस्मा॑त् । ए॒तस्मा॑द् वा॒जिन॑म् ।
वा॒जिन॑मप॒क्राम॑ति । अप॒क्राम॑त्यथ । अप॒क्राम॑तीत्य॒प - क्राम॑ति ।
अथै॑षः । ए॒ष क्लै॑ब्यात् । क्लै॑ब्याद् बि॒भाय॑ । बि॒भाय॑ सोम॑म् ।
सोम॑मे॒व । ए॒व वा॒जिन॑म् । वा॒जिन॑स्वे॒न । स्वे॒न भा॒गधे॑ये॒न ।
भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑ भा॒ग - धे॑ये॒न । उप॑ धावति ।
धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् रे॑तः । रे॒तो वा॒जिन॑म् ।
वा॒जिन॑म् दधाति । दधाति॑ न । न क्ली॑बः । क्ली॑बो भ॒वति॑ ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

भवति ब्राह्मणस्पत्यम् । ब्राह्मणस्पत्यमेकादशकपालम् ।
ब्राह्मणस्पत्यमिति ब्राह्मणः-पत्यम् । एकादशकपालम् निः ।
एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । निर् वपेत् ।
वपेद् ग्रामकामः ( ) । ग्रामकामो ब्रह्मणः ।
ग्रामकाम इति ग्राम – कामः । 18 (50/57)

T.S.2.3.3.5 - Kramam

ब्रह्मणस्पतिम् । पतिमेव । एव स्वेन । स्वेन भागधेयेन ।
भागधेयेनोप । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । उप धावति ।
धावति सः । स एव । एवास्मै । अस्मै सजातान् । सजातान् प्र ।
सजातानिति स – जातान् । प्र यच्छति । यच्छति ग्रामी । ग्राम्येव ।
एव भवति । भवति गणवती । गणवती याज्यानुवाक्ये । गणवती इति
गण – वती । याज्यानुवाक्ये भवतः । याज्यानुवाक्ये इति
याज्या – अनुवाक्ये । भवतः सजातैः । सजातैरेव । सजातैरिति
स – जातैः । एवैनम् । एनम् गणवन्तम् । गणवन्तम् करोति ।
गणवन्तमिति गण – वन्तम् । करोत्येताम् । एतामेव । एव निः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त । का॒मये॑त ब्र॒ह्मन् । ब्र॒ह्मन् ।
वि॒शम् । वि॒शं वि॑ । वि ना॒शये॑यम् । ना॒शये॑यमि॒ति । इति॑ मा॒रुती॑ ।
मा॒रुती॑ या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ । मा॒रुती॑ इति॑ मा॒रुती॑ । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑
कु॒र्यात् । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ इति॑ या॒ज्या - अनु॒वाक्ये॑ । कु॒र्याद् ब्र॒ह्मन् ।
ब्र॒ह्मन्ने॒व । ए॒व वि॒शम् । वि॒शं वि॑ । वि ना॒शय॑ति ।

ना॒शय॑तीति॑ ना॒शय॑ति ॥ 19 (43/51)

(तेजः - समीची - ब्रह्मवर्चस्येव - ग्रामकाम -

स्त्रिचत्वारिंशच्च) (A3)

T.S.2.3.4.1 - Kramam

अ॒र्य॒म्णे च॒रुम् । च॒रुम् निः । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेथ् सु॒वर्ग॑का॒मः ।
सु॒वर्ग॑का॒मो ऽसौ । सु॒वर्ग॑का॒म इति॑ सु॒वर्ग - का॒मः । अ॒सौ वै ।
वा आ॒दित्यः॑ । आ॒दित्यो॑ ऽर्य॒मा । अ॒र्य॒मा ऽर्य॑म॒णम् । अ॒र्य॑म॒णमे॒व ।
ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒गधे॑ये॒न । भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑
भा॒ग - धे॑ये॒न । उप॑ धा॒वति॑ । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नं सु॒वर्ग॑म् । सु॒वर्गं लो॒कम् । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः - ग॒म् । लो॒कम्
ग॒मय॑ति । ग॒मय॑त्य॒र्य॒म्णे । अ॒र्य॒म्णे च॒रुम् । च॒रुम् निः । नि॒र् व॒पेत् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त । का॒मये॑त दा॒नका॑माः । दा॒नका॑मा मे ।
दा॒नका॑मा इति दा॒न – का॒माः । मे प्र॒जाः । प्र॒जाः स्युः॑ । प्र॒जा इति॑
प्र – जाः । स्यु॒रिति॑ । इत्य॒सौ । अ॒सौ वै । वा आ॑दि॒त्यः । आ॒दि॒त्यो॑
ऽर्य॑मा । अ॒र्यमा॑ यः । यः ख॒लु । ख॒लु वै । वै द॑दाति । द॑दाति सः ।
सो॑ ऽर्य॑मा । अ॒र्यमा॑ऽर्य॑मण॒म् । अ॒र्यम॑णमे॒व । ए॒व स्वे॑न ।
स्वे॑न भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन ।
उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ । 20 (50/56)

T.S.2.3.4.2 - Kramam

अ॒स्मै दा॒नका॑माः । दा॒नका॑माः प्र॒जाः । दा॒नका॑मा इति॑
दा॒न – का॒माः । प्र॒जाः क॑रोति । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः ।
क॑रोति दा॒नका॑माः । दा॒नका॑मा अ॒स्मै । दा॒नका॑मा इति॑ दा॒न – का॒माः ।
अ॒स्मै प्र॒जाः । प्र॒जा भ॑वन्ति । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । भ॑वन्त्य॒र्यम्णे॑ ।
अ॒र्यम्णे॑ च॒रुम् । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त ।
का॒मये॑त स्व॒स्ति । स्व॒स्ति ज॑नता॒म् । ज॑नता॒मिया॑म् । इ॒यामि॑ति ।
इत्य॒सौ । अ॒सौ वै । वा आ॑दि॒त्यः । आ॒दि॒त्यो॑ऽर्य॑मा ।
अ॒र्यमा॑ ऽर्य॑मण॒म् । अ॒र्यम॑णमे॒व । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒ भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒प॒ धा॒व॒ति॒ ।
धा॒व॒ति॒ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् तत् । तद् ग॒म॒य॒ति॒ ।
ग॒म॒य॒ति॒ य॒त्र । य॒त्र जि॒ग॒मि॒ष॒ति॒ । जि॒ग॒मि॒ष॒ती॒न्द्रः । इ॒न्द्रो॒ वै ।
वै दे॒वा॒नाम् । दे॒वा॒ना॒मा॒नु॒जा॒व॒रः । आ॒नु॒जा॒व॒र आ॒सीत् ।
आ॒नु॒जा॒व॒र इ॒त्या॒नु - जा॒व॒रः । आ॒सी॒त् सः । स प्र॒जा॒प॒ति॒म् ।
प्र॒जा॒प॒ति॒मु॒प॒ । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॒ प्र॒जा - प॒ति॒म् । उ॒पा॒धा॒व॒त् ।
अ॒धा॒व॒त् तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒त॒मै॒न्द्रम् । ऐ॒न्द्र॒मा॒नु॒षू॒कम् ।
आ॒नु॒षू॒क॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒लम् । आ॒नु॒षू॒क॒मि॒त्या॒नु - सू॒कम् ।
ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒लम् निः । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒लम् ।
नि॒र॒व॒प॒त् । 21 (50/59)

T.S.2.3.4.3 - Kramam

अ॒व॒प॒त् ते॒न । ते॒नै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒म॒ग्रम् । अ॒ग्रम् दे॒व॒ता॒नाम् ।
दे॒व॒ता॒नाम् प॒रि॒ । प॒र्य॑ण॒य॒त् । अ॒न॒य॒द् बु॒द्ध॒न॒व॒ती । बु॒द्ध॒न॒व॒ती
अ॒ग्र॒व॒ती । बु॒द्ध॒न॒व॒ती इ॒ति॒ बु॒द्ध॒न - व॒ती । अ॒ग्र॒व॒ती या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये॑ ।
अ॒ग्र॒व॒ती इ॒त्य॒ग्र - व॒ती । या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये॑ अ॒क॒रो॒त् । या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये॑
इ॒ति॒ या॒ज्या॒-अ॒नु॒वा॒क्ये॑ । अ॒क॒रो॒द् बु॒द्ध॒ना॒त् । बु॒द्ध॒ना॒दे॒व । ए॒वैन॑म् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ए॒न॒म॒ग्र॒म् । अ॒ग्र॒म् प॒रि॒ । प॒र्य॑ण॒यत् । अ॒न॒य॒द् यः॑ । यो॑ रा॒ज॒न्यः॑ ।
रा॒ज॒न्य॑ आ॒नु॒जा॒वरः॑ । आ॒नु॒जा॒वरः॑ स्यात् ।
आ॒नु॒जा॒वर॑ इ॒त्या॒नु – जा॒वरः॑ । स्यात् तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒त॒म् ।
ए॒त॒मै॒न्द्र॒म् । ऐ॒न्द्र॒मा॒नु॒षू॒क॒म् । आ॒नु॒षू॒क॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
आ॒नु॒षू॒क॒मि॒त्या॒नु – सू॒क॒म् । ए॒का॒द॒श॒का॒पा॒ल॒म् निः॑ ।
ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श – क॒पा॒ल॒म् । निर् व॒पेत् । व॒पे॒दि॒न्द्र॒म् ।
इ॒न्द्र॒मे॒व । ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑
भा॒ग – धे॒ये॒न । उ॒प धा॒व॒ति॑ । धा॒व॒ति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् ।
ए॒न॒म॒ग्र॒म् । अ॒ग्र॒ꣳ स॒मा॒ना॒ना॒म् । स॒मा॒ना॒ना॒म् प॒रि॒ । प॒रि॒ण॒य॒ति॑ । न॒य॒ति॑
बु॒ध्न॒व॒ती । बु॒ध्न॒व॒ती अ॒ग्र॒व॒ती । बु॒ध्न॒व॒ती इ॒ति॑ बु॒ध्न – व॒ती ।
अ॒ग्र॒व॒ती या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये॑ । अ॒ग्र॒व॒ती इ॒त्य॒ग्र – व॒ती । या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये॑
भ॒व॒तः । या॒ज्या॒नु॒वा॒क्ये॑ इ॒ति॑ या॒ज्या – अ॒नु॒वा॒क्ये॑ । भ॒व॒तो॒ बु॒ध्ना॑त् ।
बु॒ध्ना॑दे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒म॒ग्र॒म् । अ॒ग्र॒म् प॒रि॒ । 22 (50/60)

T.S.2.3.4.4 - Kramam

प॒रि॒ण॒य॒ति॑ । न॒य॒त्या॒नु॒षू॒कः॑ । आ॒नु॒षू॒को भ॑वति । आ॒नु॒षू॒क
इ॒त्या॒नु – सू॒कः॑ । भ॒व॒त्येषा॑ । ए॒षा॒हि । ह्ये॒त॒स्य॑ । ए॒त॒स्य॑ दे॒वता॑ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

दे॒वता॑ यः । य आ॒नुजा॑वरः । आ॒नुजा॑वरः समृ॒द्ध्यै॑ । आ॒नुजा॑वर
इत्या॒नु - जा॑वरः । समृ॒द्ध्यै॑ यः । समृ॒द्ध्य॑ इति॒ सं - ऋ॒द्ध्यै॑ ।
यो ब्रा॒ह्मणः॑ । ब्रा॒ह्मण॑ आ॒नुजा॑वरः । आ॒नुजा॑वरः स्यात् ।
आ॒नुजा॑वर इत्या॒नु - जा॑वरः । स्यात् तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒तम् ।
ए॒तम् बा॒र्हस्प॑त्यम् । बा॒र्हस्प॑त्य मा॒नुषू॑कम् । आ॒नुषू॑कम् च॒रुम् ।
आ॒नुषू॑कमित्या॒नु - सू॒कम् । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् ।
व॒पेद् बृ॒हस्प॑तिम् । बृ॒हस्प॑तिमे॒व । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑ये॒न ।
भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑ भा॒ग - धे॑ये॒न । उप॑ धावति । धा॒वति॑
सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम॑ग्रम् । अ॒ग्रं समा॑नाना॒म् । समा॑नाना॒म्
परि॑ । परि॑णयति । न॒यति॑ बु॒द्ध्न॑वती । बु॒द्ध्न॑वती अ॒ग्रव॑ती ।
बु॒द्ध्न॑वती इति॑ बु॒द्ध्न - व॑ती । अ॒ग्रव॑ती या॒ज्यानु॑वा॒क्ये॑ ।
अ॒ग्रव॑ती इत्य॑ग्र - वती । या॒ज्यानु॑वा॒क्ये॑ भवतः । या॒ज्यानु॑वा॒क्ये॑ इति॑
या॒ज्या - अ॒नुवा॑क्ये॑ । भवतो॑ बु॒द्ध्ना॑त् । बु॒द्ध्ना॑दे॒व । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नम॑ग्रम् । अ॒ग्रम् परि॑ । परि॑णयति । न॒यत्या॑नु॒षूकः॑ । आ॒नुषू॑को
भवति॑ । आ॒नुषू॑क इत्या॒नु - सू॒कः । भव॑त्येषा । ए॒षा हि॑ ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ह्येतस्य ( ) । एतस्य देवता । देवता यः । य आनुजावरः ।

आनुजावरः समृद्ध्यै । आनुजावर इत्यानु – जावरः ।

समृद्ध्यै इति सं – ऋद्ध्यै ॥ 23 (54/65)

(एव – निर – ग्र – मेतस्य – चत्वारि च) (A4)

T.S.2.3.5.1 - Kramam

प्रजापतेस्त्रयस्त्रिंशत् । प्रजापतेरिति प्रजा – पतेः ।

त्रयस्त्रिंशद् दुहितरः । त्रयस्त्रिंशदिति त्रयः – त्रिंशत् ।

दुहितर आसन् । आसन् ताः । ताः सोमाय । सोमाय राज्ञे ।

राज्ञे ऽददात् । अददात् तासाम् । तासां रोहिणीम् । रोहिणीमुप ।

ऊपैत् । ऐत् ताः । ता ईर्ष्यन्तीः । ईर्ष्यन्तीः पुनः । पुनरगच्छन् ।

अगच्छन् ताः । ता अनु । अन्वैत् । ऐत् ताः । ताः पुनः ।

पुनरयाचत । अयाचत ताः । ता अस्मै । अस्मै न । न पुनः ।

पुनरददात् । अददात् सः । सौब्रवीत् । अब्रवीदृतम् । ऋतममीष्व ।

अमीष्व यथा । यथा समावच्छः । समावच्छ उपैष्यामि । समावच्छ

इति समावत् – शः । उपैष्याम्यथ । उपैष्यामीत्युप – एष्यामि ।

अथ ते । ते पुनः । पुनर् दास्यामि । दास्यामीति । इति सः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

स ऋ॒तम् । ऋ॒तमा॑मीत् । आ॒मीत् ताः । ता अ॒स्मै । अ॒स्मै पुनः॑ ।
पुन॑रददात् । अ॒ददात् ता॒साम् । ता॒सां रो॒हिणी॑म् । रो॒हिणी॑मेव ।
ए॒वोप॑ । उपै॒त् । 24 (50/54)

T.S.2.3.5.2 - Kramam

ऐ॒त् तम् । तं य॑क्ष्मः । यक्ष्म॑ आ॒र्छत् । आ॒र्छद् राजा॑नम् । राजा॑नं
य॑क्ष्मः । यक्ष्म॑ आ॒रत् । आ॒रदि॑ति । इति॑ तत् । तद् राज॑यक्ष्मस्य ।
राज॑यक्ष्मस्य जन्म॑ । राज॑यक्ष्मस्येति॑ राज – यक्ष्मस्य॑ । जन्म॑ यत् ।
यत् पा॒पीया॑न् । पा॒पीया॑नभवत् । अ॒भवत् तत् । तत् पा॒पय॑क्ष्मस्य ।
पा॒पय॑क्ष्मस्य यत् । पा॒पय॑क्ष्मस्येति॑ पाप – यक्ष्मस्य॑ । यज्जा॑याभ्यः ।
जा॒याभ्यो ऽवि॑न्दत् । अ॒विन्दत् तत् । तज्जा॑येन्यस्य । जा॒येन्यस्य॑ यः ।
य ए॒वम् । ए॒वमे॒तेषा॑म् । ए॒तेषां य॑क्ष्मा॒णाम् । यक्ष्मा॑णाम् जन्म॑ ।
जन्म॑ वेद॑ । वेद॑ न । नै॒नम् । ए॒नमे॒ते । ए॒ते यक्ष्माः॑ । यक्ष्मा॑ विन्दन्ति ।
वि॒न्दन्ति॑ सः । स ए॒ताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व नम॑स्यन् । नम॑स्यन्नुप॑ ।
उपा॑धावत् । अ॒धावत् ताः । ता अ॒ब्रुव॑न् । अ॒ब्रुव॑न् वरम् ।
वरं॑ वृ॒णाम॑है । वृ॒णाम॑है स॒माव॑च्छः । स॒माव॑च्छ ए॒व ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

स॒मा॒व॒च्छ॒ इति॑ स॒मा॒व॒त् – शः॑ । ए॒व नः॑ । न॒ उप॑ । उ॒पायः॑ ।
अ॒य इति॑ । इति॑ तस्मै॑ ॥ तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒त॒मा॒दि॒त्यम् । 25 (50/53)

T.S.2.3.5.3 - Kramam

आ॒दि॒त्यम् च॒रुम् । च॒रुम् निः॑ । नि॒र॒व॒प॒न् । अ॒व॒प॒न् तेन॑ । तेनै॒व ।
ए॒वैन॑म् ॥ ए॒नम् पा॒पात् । पा॒पा॒थ् स्रा॒मात् । स्रा॒मा॒द॒मु॒ञ्च॒न् ।
अ॒मु॒ञ्च॒न् यः॑ । यः॑ पा॒प॒य॒क्ष्म॒गृ॒ही॒तः । पा॒प॒य॒क्ष्म॒गृ॒ही॒तः स्या॑त् ।
पा॒प॒य॒क्ष्म॒गृ॒ही॒त इति॑ पा॒प॒य॒क्ष्म – गृ॒ही॒तः । स्या॑त् तस्मै॑ ॥ तस्मा॑
ए॒तम् । ए॒त॒मा॒दि॒त्यम् । आ॒दि॒त्यम् च॒रुम् । च॒रुम् निः॑ । नि॒र् व॒पेत् ।
व॒पे॒दा॒दि॒त्यान् । आ॒दि॒त्या॒ने॒व । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒ग॒धे॒ये॒न ।
भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग॒-धे॒ये॒न । उप॑ धा॒व॒ति । धा॒व॒ति ते॑ ।
त ए॒व । ए॒वैन॑म् ॥ ए॒नम् पा॒पात् । पा॒पा॒थ् स्रा॒मात् ।
स्रा॒मा॒न् मु॒ञ्च॒न्ति॑ ॥ मु॒ञ्च॒न्त्य॒मा॒वा॒स्या॒याम् । अ॒मा॒वा॒स्या॒याम् निः॑ ।
अ॒मा॒वा॒स्या॒यामि॒त्य॒मा – वा॒स्या॒याम् । नि॒र् व॒पेत् । व॒पे॒द॒मुम् ।
अ॒मु॒मे॒व । ए॒वैन॑म् ॥ ए॒न॒मा॒प्या॒य॒मा॒नम् । आ॒प्या॒य॒मा॒न॒मनु॑ ।
आ॒प्या॒य॒मा॒न॒मि॒त्या – प्या॒य॒मा॒नम् । अ॒न्वा । आ॒ प्या॒य॒य॒ति ।
प्या॒य॒य॒ति न॒वो॒न॒वः । न॒वो॒न॒वो भ॒व॒ति । न॒वो॒न॒व इति॑ न॒वः – न॒वः ।

भवति जायमानः । जायमान इति । इति पुरोनुवाक्या ॥
 पुरोनुवाक्या भवति । पुरोनुवाक्येति पुरः – अनुवाक्या ॥
 भवत्यायुः । आयुरेव । एवास्मिन् । अस्मिन् तया । तया दधाति ( ) ।
 दधाति यम् । यमादित्याः । आदित्या अ॒शुम् । अ॒शुमा॒प्याय॑यन्ति ।
 आप्याय॑यन्तीति । आप्याय॑यन्तीत्या – प्याय॑यन्ति । इति याज्या ॥
 याज्या । ऐव । ए॒वैन॑म् । ए॒नमे॒तया॑ । ए॒तया॑ प्याय॑यति ।
 प्याय॑यतीति प्याय॑यति ॥ 26 (63/70)

(ए॒वोपै – त – म॑स्मिन् – त्रयो॑दशच) (A5)

T.S.2.3.6.1 - Kramam

प्रजापति॑र् दे॒वेभ्यः॑ । प्रजापति॑रिति प्रजा – पतिः । दे॒वेभ्योऽन्नाद्य॑म् ॥
 अन्नाद्यं॑ व्यादि॑शत् । अन्नाद्य॑मित्यन्न – अद्यम् ॥ व्यादि॑शत् सः ।
 व्यादि॑शदिति वि – आदि॑शत् । सौ ऽब्र॑वीत् । अब्र॑वीद् यत् ।
 यदि॑मान् । इ॒मान् लो॒कान् । लो॒कानभि॑ । अभ्यति॑रिच्यातै ।
 अति॑रिच्यातै तत् । अति॑रिच्याता इत्यति – रिच्यातै । तन्मम॑ ।
 ममा॑सत् । अ॒सदि॑ति । इति॑ तत् । तदि॑मान् । इ॒मान् लो॒कान् ।
 लो॒कानभि॑ । अभ्यति॑ । अत्य॑रिच्यत । अरि॑च्यतेन्द्रम् ॥

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

इन्द्र॑ र॒जान॑म् । र॒जान॑मिन्द्र॑म् । इन्द्र॑मधि॒राज॑म् । अधि॒राज॑मिन्द्र॑म् ।
अधि॒राज॑मित्य॒धि-रा॒ज॑म् । इन्द्र॑ स्व॒राजान॑म् । स्व॒राजान॑म् ततः ।
स्व॒राजान॑मिति॒ स्व - रा॒जान॑म् । ततो॒ वै । वै सः । स इ॒मान् ।
इ॒मान् लो॒कान् । लो॒का स्त्रे॒धा । त्रे॒धा ऽदु॒हत् । अ॒दुह॑त् तत् ।
तत् त्रि॒धातोः॑ । त्रि॒धातो॑ स्त्रि॒धातु॑त्वम् । त्रि॒धातो॑रिति॒ त्रि - धा॒तोः॑ ।
त्रि॒धातु॑त्वं य॑म् । त्रि॒धातु॑त्वमिति॒ त्रिधातु॑ - त्वम् । यम् का॒मये॑त् ।
का॒मये॑तान्नादः । अ॒न्नादः॑ स्यात् । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न-अ॒दः । स्या॒दिति॑ ।
इति॒ तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒तम् त्रि॒धातु॑म् । त्रि॒धातु॑म् निः ।
त्रि॒धातु॑मिति॒ त्रि - धा॒तुम् । निर् व॑पेत् । व॒पेदिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य रा॒ज्ञे ।
रा॒ज्ञे पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑शमेकादशकपालम् । 27 (50/60)

T.S.2.3.6.2 - Kramam

एका॑दशकपालमिन्द्रा॑य । एका॑दशकपालमित्येकादश - क॒पाल॑म् ।
इन्द्रा॑याधि॒राजा॑य । अधि॒राजा॑येन्द्रा॑य । अधि॒राजा॑येत्य॒धि - रा॒जा॑य ।
इन्द्रा॑य स्व॒राज्ञे॑ । स्व॒राज्ञे॑ ऽयम् । स्व॒राज्ञ॑ इति॒ स्व-रा॒ज्ञे॑ । अयं॑ वै ।
वा इन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ रा॒जा । रा॒जा ऽयम् । अ॒यमिन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ ऽधि॒राजः॑ ।
अधि॒राजो॑ ऽसौ । अधि॒राज॑ इत्य॒धि - रा॒जः॑ । अ॒साविन्द्रः॑ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

इन्द्रः॑ स्वराट् । स्वराडि॑मान् । स्वराडि॑ति स्व - राट् । इ॒मा॒ने॒व ।
ए॒व लो॒कान् । लो॒कान्त् स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप ।
भा॒गधे॑येनेति भा॒ग - धे॑येन । उप॑ धावति । धा॒वति॑ ते । त ए॒व ।
ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा अ॒न्नम् । अ॒न्नम् प्र । प्र य॑च्छन्ति । य॒च्छन्त्य॑न्नादः ।
अ॒न्नाद॑ ए॒व । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न - अ॒दः । ए॒व भ॑वति । भ॒वति॑ यथा ।
यथा॑ व॒थ्सेन॑ । व॒थ्सेन॑ प्र॒त्ताम् । प्र॒त्ताम् गा॒म् । गा॒म् दु॒हे ।
दु॒ह ए॒वम् । ए॒वमे॒व । ए॒वेमा॑न् । इ॒मान् लो॒कान् । लो॒कान् प्र॒त्तान् ।
प्र॒त्तान् का॒मम् । का॒मम॑न्नाद्यम् । अ॒न्नाद्य॑म् दु॒हे ।
अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न - अ॒द्यम् । दु॒ह उ॒त्ताने॑षु । उ॒त्ताने॑षु क॒पाले॑षु ।
उ॒त्ताने॑ष्वित्युत् - ता॒नेषु॑ । क॒पाले॑ष्वधि । अधि॑ श्रयति ।
श्रय॑त्यया॒तया॑म॒त्वाय॑ । अ॒या॒तया॑म॒त्वाय॑ त्रयः ।
अ॒या॒तया॑म॒त्वाये॒त्यया॑तया॒म - त्वा॑य । त्रयः॑ पु॒रोडा॑शाः ।
पु॒रोडा॑शा भ॑वन्ति । भ॑वन्ति त्रयः ( ) । त्रय॑ इ॒मे । इ॒मे लो॒काः ।
लो॒का ए॒षाम् । ए॒षां लो॒काना॑म् । लो॒काना॑माप्त्यै । आ॒प्त्या उ॒त्तर॑उ॒त्तरः॑ ।
उ॒त्तर॑उ॒त्तरो॑ ज्या॒यान् । उ॒त्तर॑उ॒त्तर॑ इत्यु॒त्तरः - उ॒त्तरः॑ । ज्या॒यान् भ॑वति ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

भवत्येवम् । ए॒वमि॒व । इ॒व हि । ही॒मे । इ॒मे लो॒काः ।
लो॒काः स॒मृद्ध्यै । स॒मृद्ध्यै स॒र्वेषा॑म् । स॒मृद्ध्य॑ इति स॒ं-ऋ॒द्ध्यै ।
स॒र्वेषा॑मभि॒गम॑यन् । अ॒भि॒गम॑यन् । अ॒भि॒गम॑यन्नित्य॒भि - ग॒मय॑न् ।
अ॒व द्य॑ति । द्यत्य॑छ॒म्बट्कार॑म् । अ॒छ॒म्बट्कारं॑ व्य॒त्यास॑म् ॥
अ॒छ॒म्बट्कार॑मित्य॑छ॒म्बट् - का॒रम् । व्य॒त्यास॑मनु ।
व्य॒त्यास॑मिति वि - अ॒त्यास॑म् । अ॒न्वाह॑ । आ॒हानि॑र्दाहाय ।
अ॒नि॒र्दाहा॑येत्य॒निः - दा॒हाय॑ ॥ 28 (76/91)

(पुरोडाशं – त्रयः – षड्विंशतिश्च) (A6)

T.S.2.3.7.1 - Kramam

दे॒वा॒सु॒राः स॒म्य॑त्ताः । दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व - अ॒सु॒राः । स॒म्य॑त्ता
आ॒सन् । स॒म्य॑त्ता इति॑ स॒ं - य॒त्ताः । आ॒सन् ता॑न् । ता॑न् दे॒वान् ।
दे॒वान॑सु॒राः । अ॒सु॒रा अ॒जय॑न् । अ॒जय॑न् ते । ते दे॒वाः ।
दे॒वाः प॒राजि॑ग्यानाः । प॒राजि॑ग्याना अ॒सु॒राणा॑म् । प॒राजि॑ग्याना
इति॑ प॒रा - जि॒ग्यानाः॑ । अ॒सु॒राणां॑ वै॒श्यम् ॥ वै॒श्यमु॑प । उ॒पाय॑न् ।
आ॒यन् ते॒भ्यः॑ । ते॒भ्य इन्द्रि॑यम् । इन्द्रि॑यं वी॒र्यम् ॥ वी॒र्य॑मप ।
अ॒पा॒क्राम॑त् । अ॒क्राम॑त् तत् । तदिन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ऽचायत् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒चा॒यत् तत् । तद॒नु । अ॒न्व॒प । अ॒पा॒क्राम॑त् । अ॒क्राम॑त् तत् ।
तद॒व॒रु॒धम् । अ॒व॒रु॒धम् न । अ॒व॒रु॒ध॒मि॒त्य॒व – रु॒धम् । ना॒श॒क्नो॑त् ।
अ॒श॒क्नो॑त् तत् । तद॒स्मात् । अ॒स्मा॒द॒भ्य॒र्द्धः । अ॒भ्य॒र्द्धो ऽच॑रत् ।
अ॒भ्य॒र्द्ध इ॒त्य॒भि – अ॒र्द्धः । अ॒च॒र॒थ् सः । स प्र॒जा॒प॒तिम् ।
प्र॒जा॒प॒ति॒मु॒प । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति प्र॒जा – प॒तिम् । उ॒पा॒धा॒वत् ।
अ॒धा॒वत् तम् । तमे॒तया॑ । ए॒तया॑ स॒र्व॒पृ॒ष्ठया॑ । स॒र्व॒पृ॒ष्ठया॑ ऽया॒ज॒यत् ।
स॒र्व॒पृ॒ष्ठये॒ति स॒र्व – पृ॒ष्ठया॑ । अ॒या॒ज॒यत् तया॑ । तयै॒व । ए॒वा॒स्मि॒न् ।
अ॒स्मि॒न्नि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्य॑म् । वी॒र्य॑म॒द॒धात् । अ॒द॒धाद् यः ।
य इ॒न्द्रि॒य॒का॒मः । इ॒न्द्रि॒य॒का॒मो वी॒र्य॑का॒मः ।

इ॒न्द्रि॒य॒का॒म इ॒ती॒न्द्रि॒य – का॒मः । 29 (50/58)

T.S.2.3.7.2 - Kramam

वी॒र्य॑का॒मः स्या॑त् । वी॒र्य॑का॒म इ॒ति वी॒र्य – का॒मः । स्या॑त् तम् ।
तमे॒तया॑ । ए॒तया॑ स॒र्व॒पृ॒ष्ठया॑ । स॒र्व॒पृ॒ष्ठया॑ या॒ज॒येत् । स॒र्व॒पृ॒ष्ठये॒ति
स॒र्व – पृ॒ष्ठया॑ । या॒ज॒ये॒दे॒ताः । ए॒ता ए॒व । ए॒व दे॒वताः॑ । दे॒वताः॑ स्वे॒न ।
स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग – धे॒ये॒न ।
उ॒प धा॒व॒ति । धा॒व॒ति ताः॑ । ता ए॒व । ए॒वा॒स्मि॒न् । अ॒स्मि॒न्नि॒न्द्रि॒यम् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

इन्द्रि॑यं वी॒र्यम् । वी॒र्यम् द॑धति । द॒धति यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य
राथ॑न्तराय । राथ॑न्तराय निर्व॑पति । राथ॑न्तरायेति राथं॑ – तरा॑य ।
निर्व॑पति यत् । निर्व॑पतीति निः – व॑पति । यदे॒व । ए॒वाग्नेः॑ ।
अग्ने॑स्तेजः । तेज॑स्तत् । तदे॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे यत् ।
य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य बा॒र्हता॑य । बा॒र्हता॑य यत् । यदे॒व । ए॒वेन्द्र॑स्य ।
इन्द्र॑स्य तेजः । तेज॑स्तत् । तदे॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे यत् ।
य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य वै॒रूपा॑य । वै॒रूपा॑य यत् । यदे॒व । ए॒व स॒वितुः॑ ।
स॒वितु॑स्तेजः । तेज॑स्तत् । तदे॒व । 30 (50/55)

T.S.2.3.7.3 - Kramam

ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य वै॒राजा॑य ।
वै॒राजा॑य यत् । यदे॒व । ए॒व धा॑तुः । धा॑तु स्तेजः । तेज॑स्तत् । तदे॒व ।
ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य शा॒क्वरा॑य ।
शा॒क्वरा॑य यत् । यदे॒व । ए॒व म॒रुता॑म् । म॒रुता॑म् तेजः । तेज॑स्तत् ।
तदे॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे यत् । य॒दिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य रै॒वता॑य ।
रै॒वता॑य यत् । यदे॒व । ए॒व बृ॒हस्प॑तेः । बृ॒हस्प॑तेस्तेजः । तेज॑स्तत् ।
तदे॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्ध ए॒ताव॑न्ति । ए॒ताव॑न्ति वै ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

वै तेजा॑सि । तेजा॑सि तानि॑ । तान्ये॒व । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे ।
रु॒न्ध उ॒त्ताने॑षु । उ॒त्ताने॑षु क॒पाले॑षु । उ॒त्ताने॑ष्वित्यु॒त् - ताने॑षु ।
क॒पाले॑ष्वधि॑ । अधि॑ श्रयति॑ । श्रय॑त्यया॒तयाम॑त्वाय ।
अया॑तयाम॒त्वाय॑ द्वाद॒शक॑पालः । अया॑तयाम॒त्वाये॒त्यया॑तयाम - त्वा॒य ।
द्वाद॒शक॑पालः पु॒रोडा॑शः ( ) । द्वाद॒शक॑पाल॒ इति॑ द्वाद॒श-क॑पालः ।
पु॒रोडा॑शो भवति॑ । 31 (50/53)

T.S.2.3.7.3 - Kramam

भवति॑ वै॒श्वदे॑व॒त्वाय॑ । वै॒श्वदे॑व॒त्वाय॑ स॒मन्त॑म् । वै॒श्वदे॑व॒त्वाये॒ति
वै॒श्वदे॑व - त्वा॒य । स॒मन्त॑म् प॒र्यव॑द्यति । स॒मन्त॑मि॒ति सं - अ॒न्तम् ।
प॒र्यव॑द्यति स॒मन्त॑म् । प॒र्यव॑द्यतीति॑ परि - अ॒वद्य॑ति । स॒मन्त॑मे॒व ।
स॒मन्त॑मि॒ति सं - अ॒न्तम् । ए॒वेन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ ।
वी॒र्यं य॑ज॒माने॑ । यज॒माने॑ दधाति॑ । दधा॑ति व्य॒त्यास॑म् । व्य॒त्यास॑म॒नु ।
व्य॒त्यास॑मि॒ति वि - अ॒त्यास॑म् । अ॒न्वाह॑ । आ॒हानि॑र्दाहाय॑ ।
अ॒निर्दा॑हायाश्चः । अ॒निर्दा॑हाये॒त्यनिः॑ - दा॒हाय॑ । अ॒श्च ऋ॒षभः॑ ।
ऋ॒षभो॑ वृ॒ष्णिः । वृ॒ष्णिर् ब॒स्तः । ब॒स्तः सा॑ । सा दक्षि॑णा ।
दक्षि॑णा वृ॒षत्वा॑य । वृ॒षत्वा॑यै॒तया॑ । वृ॒षत्वा॑येति॑ वृ॒ष-त्वा॑य । ए॒तयै॑व ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ए॒व य॑जेत । य॑जेताभि॒शस्य॑मानः । अ॒भि॒शस्य॑मान ए॒ताः ।
अ॒भि॒शस्य॑मान इत्य॒भि – श॑स्यमानः । ए॒ताश्च॑ । चेत् । इद् वै ।
वा अस्य॑ । अ॒स्य दे॒वताः॑ । दे॒वता॑ अ॒न्नम् । अ॒न्नम॑दन्ति ।
अ॒दन्त्य॑दन्ति । अ॒दन्त्यु॑ । उ॒वेव॑ । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य म॑नुष्याः ।
म॑नुष्या इति म॑नुष्याः ॥ 32 (38/46) (इन्द्रि॒यका॑मः –

स॒वि॒तुस्ते॒जस्त॑त् – पु॒रो॒डा॒शो – ष॒ष्टा॒त्रिं॒शच्च॑) (A7)

T.S.2.3.8.1 - Kramam

र॒जनो॑ वै । वै कौ॒णेयः॑ । कौ॒णेयः॑ क्र॒तुजि॑तम् । क्र॒तुजि॑तम्
जा॒नकि॑म् । क्र॒तुजि॑तमि॒ति क्र॒तु – जि॑तम् । जा॒नकि॑म् चक्षु॒र्वन्य॑म् ।
चक्षु॒र्वन्य॑मयात् । चक्षु॒र्वन्य॑मि॒ति चक्षुः॑ – व॒न्यम् । अ॒यात् तस्मै॑ ।
तस्मा॑ ए॒ताम् । ए॒तामि॑ष्टिम् । इ॒ष्टिम् निः॑ । नि॒रव॑पत् । अ॒वप॑द॒ग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ भ्राज॒स्वते॑ । भ्राज॒स्वते॑ पु॒रो॒डा॒शम् । पु॒रो॒डा॒शम॑ष्टाक॒पालम् ।
अ॒ष्टाक॑पालꣳ सौ॒र्यम् । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् ।
सौ॒र्यम् च॑रुम् । च॒रुम॑ग्नये । अ॒ग्नये॑ भ्राज॒स्वते॑ ।
भ्राज॒स्वते॑ पु॒रो॒डा॒शम् । पु॒रो॒डा॒शम॑ष्टाक॒पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् तया॑ ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । तयै॑व । ए॒वास्मि॑न् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒स्मिन् चक्षुः॑ । चक्षु॑रदधात् । अ॒दधाद् यः॑ । यश्चक्षु॑ष्कामः ।
चक्षु॑ष्कामः स्यात् । चक्षु॑ष्काम इति॑ चक्षुः – कामः॑ । स्यात् तस्मै॑ ॥
तस्मा॑ ए॒ताम् । ए॒तामिष्टि॑म् । इष्टि॑म् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेद॒ग्नये॑ ॥
अ॒ग्नये॑ भ्राज॑स्वते । भ्राज॑स्वते पु॒रोडाश॑म् । पु॒रोडाश॑म॒ष्टाक॑पालम् ।
अ॒ष्टाक॑पालꣳ सौ॒र्यम् । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् ।
सौ॒र्यम् च॒रुम् । च॒रुम॑ग्नये । अ॒ग्नये॑ भ्राज॑स्वते ।
भ्राज॑स्वते पु॒रोडाश॑म् । पु॒रोडाश॑म॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम॒ग्नेः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । अ॒ग्नेर् वै । वै चक्षु॑षा ।
चक्षु॑षा म॒नुष्याः॑ । म॒नुष्या॑ वि । वि प॑श्यन्ति । 33 (50/57)

T.S.2.3.8.2 - Kramam

प॑श्यन्ति सूर्य॑स्य । सूर्य॑स्य दे॒वाः । दे॒वा अ॒ग्निम् । अ॒ग्निम् च॑ ।
चै॒व । ए॒व सूर्य॑म् । सूर्य॑म् च । च स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन ।
भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन । उप॑ धावति ।
धा॒वति॑ तौ । ता वे॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् चक्षुः॑ । चक्षु॑र् ध॒त्तः ।
ध॒त्तश्चक्षु॑ष्मान् । चक्षु॑ष्माने॒व । ए॒व भ॑वति । भ॒वति॑ यत् । यदा॑ग्नेयौ ।
आ॒ग्नेयौ॑ भ॒वतः॑ । भ॒वतश्चक्षु॑षी । चक्षु॑षी ए॒व । चक्षु॑षी इति॑ चक्षु॑षी ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन् तत् । तत् प्र॒ति । प्र॒ति द॒धाति । द॒धाति यत् ।
यथ् सौ॒र्यः । सौ॒र्यो ना॒सिका॒म् । ना॒सिका॒म् तेन॑ । तेना॒भितः॑ ।
अ॒भितः॑ सौ॒र्यम् । सौ॒र्यमा॒ग्नेयौ॑ । आ॒ग्नेयौ॑ भ॒वतः॑ । भ॒वतस्तस्मा॑त् ।
तस्मा॑द॒भितः॑ । अ॒भितो॑ ना॒सिका॒म् । ना॒सिका॒म् चक्षु॑षी । चक्षु॑षी
तस्मा॑त् । चक्षु॑षी इति॑ चक्षु॑षी । तस्मान्ना॒सिक॑या । ना॒सिक॑या
चक्षु॑षी । चक्षु॑षी वि॒धृते॑ । चक्षु॑षी इति॑ चक्षु॑षी । वि॒धृते॑ स॒मानी॑ ।
वि॒धृते॑ इति॑ वि – धृ॒ते । स॒मानी॑ या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ । स॒मानी॑ इति॑
स॒मानी॑ । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ भ॒वतः॑ । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ इति॑
या॒ज्या-अ॒नुवा॒क्ये॑ । भ॒वतः॑ स॒मानम् । स॒मानञ् हि ( ) । हि चक्षुः॑ ।
चक्षुः॑ स॒मृद्ध्यै॑ । स॒मृद्ध्य॑ उ॒त् । स॒मृद्ध्य॑ इति॑ सं – ऋ॒द्ध्यै॑ ।
उ॒दु । उ॒ त्यम् । त्यम् जा॒तवे॒दसम् । जा॒तवे॒दसञ् स॒प्त ।
जा॒तवे॒दसमि॑ति जा॒त – वे॒दसम् । स॒प्त त्वा॑ । त्वा॑ ह॒रितः॑ ।
ह॒रितो॑ रथे॑ । रथे॑ चि॒त्रम् । चि॒त्रम् दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मु॒त् । उ॒दगा॑त् ।
अ॒गाद॒नीक॑म् । अ॒नीक॑मि॒ति । इति॑ पि॒ण्डान् । पि॒ण्डान् प्र॑ ।
प्र॑ यच्छति॑ । यच्छति॑ चक्षुः॑ । चक्षु॑रे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प्र॑ ।

प्र॑ य॒च्छति॑ । य॒च्छति॑ यत् । य॒दे॒व । ए॒व तस्य॑ । तस्य॑ तत् ।

तदिति॑ तत् ॥ 34 (76/87)

(वि - ह्य - षावि॑शतिश्च) (A8)

T.S.2.3.9.1 - Kramam

ध्रु॒वो॑ऽसि । अ॒सि ध्रु॒वः । ध्रु॒वो॑ऽहम् । अ॒ह॒ ऽ स॒जा॒तेषु॑ । स॒जा॒तेषु॑
भू॒या॒सम् । स॒जा॒तेष्विति॑ स - जा॒तेषु॑ । भू॒या॒सम् धी॒रः । धी॒र श्रे॒त्ता ।
चे॒त्ता वसु॑वित् । वसु॑विद् ध्रु॒वः । वसु॑विदिति॑ वसु - वित् ।
ध्रु॒वो॑ऽसि । अ॒सि ध्रु॒वः । ध्रु॒वो॑ऽहम् । अ॒ह॒ ऽ स॒जा॒तेषु॑ । स॒जा॒तेषु॑
भू॒या॒सम् । स॒जा॒तेष्विति॑ स - जा॒तेषु॑ । भू॒या॒समु॒ग्रः । उ॒ग्रश्चे॒त्ता ।
चे॒त्ता वसु॑वित् । वसु॑विद् ध्रु॒वः । वसु॑विदिति॑ वसु - वित् । ध्रु॒वो॑ऽसि ।
अ॒सि ध्रु॒वः । ध्रु॒वो॑ऽहम् । अ॒ह॒ ऽ स॒जा॒तेषु॑ । स॒जा॒तेषु॑ भू॒या॒सम् ।
स॒जा॒तेष्विति॑ स - जा॒तेषु॑ । भू॒या॒सम॒भिभूः॑ । अ॒भिभू॑श्चे॒त्ता ।
अ॒भिभू॑रित्य॒भि - भूः॑ । चे॒त्ता वसु॑वित् । वसु॑विदाम॒नम् । वसु॑विदिति॑
वसु - वित् । आ॒म॒न॒म॒सि । आ॒म॒न॒मि॒त्या - म॒नम् । अ॒स्याम॑नस्य ।
आ॒म॒न॒स्य दे॒वाः । आ॒म॒न॒स्ये॒त्या - म॒न॒स्य । दे॒वा ये॑ । ये स॒जा॒ताः ।
स॒जा॒ताः कु॒मा॒राः । स॒जा॒ता इति॑ स - जा॒ताः । कु॒मा॒राः स॒म॒न॒सः ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

स॒मन॒सस्तान् । स॒मन॒स इति॒ स – म॒नसः॑ । तान॒हम् ।
अ॒हम् काम॑ये । काम॑ये ह॒दा । ह॒दा ते । ते माम् । माम् काम॑यन्ताम् ।
काम॑यन्ता॒ ह॒दा । ह॒दा तान् । तान्मे॑ । म आम॑नसः । आम॑नसः
कृ॒धि । आम॑नस इत्या॒म॒नसः॑ । कृ॒धि स्वाहा॑ । स्वाहा ऽम॑नसम् ।
आम॑नमसि । आम॑नमि॒त्या – म॒नम् । अस्याम॑नस्य । 35 (50/63)

T.S.2.3.9.2 - Kramam

आम॑नस्य दे॒वाः । अम॑नस्ये॒त्या – म॒नस्य॑ । दे॒वा याः । याः स्त्रि॑यः ।
स्त्रि॑यः स॒मन॒सः । स॒मन॒सस्ताः॑ । स॒मन॒स इति॒ स – म॒नसः॑ ।
ता अ॒हम् । अ॒हम् काम॑ये । काम॑ये ह॒दा । ह॒दा ताः । ता माम् ।
माम् काम॑यन्ताम् । काम॑यन्ता॒ ह॒दा । ह॒दा ताः । ता मे॑ ।
म आम॑नसः । आम॑नसः कृ॒धि । आम॑नस इत्या॒म॒नसः॑ ।
कृ॒धि स्वाहा॑ । स्वाहा वैश्व॑दे॒वीम् । वैश्व॑दे॒वी सा॒ङ्ग्र॒हणी॑म् ।
वैश्व॑दे॒वीमि॒ति वैश्व॑ – दे॒वीम् । सा॒ङ्ग्र॒हणी॑म् निः ।
सा॒ङ्ग्र॒हणी॑मि॒ति सां॑ – ग्र॒हणी॑म् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् ग्राम॑कामः ।
ग्राम॑कामो वैश्व॑दे॒वाः । ग्राम॑काम इति॒ ग्राम॑ – कामः॑ । वैश्व॑दे॒वा वै ।
वैश्व॑दे॒वा इति॒ वैश्व॑ – दे॒वाः । वै स॒जाताः॑ । स॒जाता विश्वा॑न् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

स॒जा॒ता इति॑ स – जा॒ताः । वि॒श्वा॒ने॒व । ए॒व दे॒वान् । दे॒वान्त्स्व॑ने॒न ।
स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग – धे॒ये॒न ।
उ॒प धा॒वति॑ । धा॒वति॑ ते । त ए॒व । ए॒वा॒स्मै ॥ अ॒स्मै स॒जा॒तान् ।
स॒जा॒तान् प्र । स॒जा॒तानि॑ति स – जा॒तान् । प्र य॒च्छन्ति॑ । य॒च्छन्ति॑
ग्रा॒मी । ग्रा॒म्ये॒व । ए॒व भ॒वति॑ । भ॒वति॑ सा॒ङ्ग्र॒हणी॑ । सा॒ङ्ग्र॒हणी॑
भ॒वति॑ । सा॒ङ्ग्र॒हणी॑ति सां – ग्र॒हणी॑ । भ॒वति॑ म॒नो॒ग्र॒हण॑म् ।
म॒नो॒ग्र॒हणं॑ वै । म॒नो॒ग्र॒हण॑मि॒ति म॒नः – ग्र॒हण॑म् । वै स॒ङ्ग्र॒हण॑म् ।
स॒ङ्ग्र॒हण॑म् म॒नः । स॒ङ्ग्र॒हण॑मि॒ति सं – ग्र॒हण॑म् । म॒न ए॒व ।
ए॒व स॒जा॒ताना॑म् । स॒जा॒ताना॑म् गृ॒ह्णाति॑ ।
स॒जा॒ताना॑मि॒ति स – जा॒ताना॑म् । 36 (50/64)

T.S.2.3.9.3 - Kramam

गृ॒ह्णाति॑ ध्रु॒वः । ध्रु॒वो॒ऽसि॑ । अ॒सि ध्रु॒वः । ध्रु॒वो॒ऽहम् ।
अ॒ह॒ꣳ स॒जा॒तेषु॑ । स॒जा॒तेषु॑ भू॒यास॑म् । स॒जा॒तेष्वि॑ति स – जा॒तेषु॑ ।
भू॒यास॑मि॒ति । इति॑ परि॒धीन् । परि॒धीन् परि॑ । परि॒धीनि॑ति
परि॑ – धीन् । परि॑ दधाति॑ । द॒धा॒त्याशि॑षम् । आ॒शि॒षमे॑व ।
आ॒शि॒षमि॒त्या–शि॑षम् । ए॒वैता॑म् । ए॒तामा॑ । आ शा॒स्ते । शा॒स्ते ऽथो॑ ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

अथो॑ ए॒तत् । अथो॑ इ॒त्यथो॑ । ए॒तदे॒व । ए॒व स॒र्वम् । स॒र्वꣳ स॒जाते॑षु ।
स॒जाते॑ष्वधि॑ । स॒जाते॑ष्विति॑ स – जा॒तेषु॑ । अधि॑ भवति ।
भवति॑ यस्य॑ । यस्यै॒वम् । ए॒वं वि॒दुषः॑ । वि॒दुष॑ ए॒ते । ए॒ते परि॑धयः ।
परि॑धयः परि॑धीयन्ते॑ । परि॑धय इति॑ परि॒-धयः॑ । परि॑धीयन्त आम॑नम् ।
परि॑धीयन्त इति॑ परि – धी॒यन्ते॑ । आम॑नमसि । आम॑नमित्या॒-मनम्॑ ।
अस्या॑मनस्य॑ । आम॑नस्य दे॒वाः । आम॑नस्येत्या॒-मनस्य॑ । दे॒वा इति॑ ।
इति॑ तिस्रः॑ । तिस्र॑ आहु॒तीः । आहु॑तीर् जुहोति॑ ।
आहु॑तीरित्या॒-हुतीः॑ । जुहो॑त्येता॒वन्तः॑ । ए॒ताव॑न्तो वै । वै स॒जाताः॑ ।
स॒जाता॑ ये । स॒जाता॑ इति॑ स – जा॒ताः । ये म॒हान्तः॑ । म॒हान्तो॑ ये ।
ये क्षु॒ल्लकाः॑ । क्षु॒ल्लका॑ याः । याः स्त्रि॑यः । स्त्रि॑यस्तान् । ताने॒व ।
ए॒वाव॑ । अव॑ रुन्धे ( ) । रुन्धे॑ ते । त ए॒नम् । ए॒नम॑वरुद्धाः ।
अव॑रुद्धा उप॑ । अव॑रुद्धा इत्य॒व – रु॒द्धाः । उप॑ तिष्ठन्ते ।
तिष्ठ॑न्त इति॑ तिष्ठन्ते ॥ 37 (55/67)

(स्वाहा ऽम॑नमसि – स॒जा॒ता॒नाꣳ – रुन्धे॑ – पञ्च॑ च) (A9)

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

T.S.2.3.10.1 - Kramam

य॒न्न॒व॒म् । न॒व॒मै॒त् । ऐ॒त॒त् । त॒न्न॒व॒नी॒त॒म् । न॒व॒नी॒त॒म॒भ॒व॒त् ।
न॒व॒नी॒त॒मि॒ति॒ न॒व॒-नी॒त॒म् । अ॒भ॒व॒द् य॒त् । य॒द॒स॒र्प॒त् । अ॒स॒र्प॒त् त॒त् ।
त॒थ् स॒र्पिः॑ । स॒र्पि॒र॒भ॒व॒त् । अ॒भ॒व॒द् य॒त् । य॒द॒ध्रि॒य॒त् । अ॒ध्रि॒य॒त् त॒त् ।
त॒द् घृ॒त॒म् । घृ॒त॒म॒भ॒व॒त् । अ॒भ॒व॒द॒श्वि॒नोः॑ । अ॒श्वि॒नोः॑ प्रा॒णः ।
प्रा॒णो॒ऽसि॑ । प्रा॒ण इ॒ति॒ प्र - अ॒नः॑ । अ॒सि॒ त॒स्य॑ । त॒स्य॑ ते ।
ते द॒त्ता॒म् । द॒त्तां॑ य॒योः॑ । य॒योः॑ प्रा॒णः । प्रा॒णो॒ऽसि॑ । प्रा॒ण
इ॒ति॒ प्र - अ॒नः॑ । अ॒सि॒ स्वा॒हा॑ । स्वा॒हे॒न्द्र॒स्य॑ । इ॒न्द्र॒स्य॑ प्रा॒णः ।
प्रा॒णो॒ऽसि॑ । प्रा॒ण इ॒ति॒ प्र - अ॒नः॑ । अ॒सि॒ त॒स्य॑ । त॒स्य॑ ते ।
ते द॒दा॒तु॑ । द॒दा॒तु॑ य॒स्य॑ । य॒स्य॑ प्रा॒णः । प्रा॒णो॒ऽसि॑ ।
प्रा॒ण इ॒ति॒ प्र - अ॒नः॑ । अ॒सि॒ स्वा॒हा॑ । स्वा॒हा मि॒त्रा॒व॒रु॒ण॒योः॑ ।
मि॒त्रा॒व॒रु॒ण॒योः॑ प्रा॒णः । मि॒त्रा॒व॒रु॒ण॒यो॒रि॒ति॒ मि॒त्रा - व॒रु॒ण॒योः॑ ।
प्रा॒णो॒ऽसि॑ । प्रा॒ण इ॒ति॒ प्र - अ॒नः॑ । अ॒सि॒ त॒स्य॑ । त॒स्य॑ ते ।
ते द॒त्ता॒म् । द॒त्तां॑ य॒योः॑ । य॒योः॑ प्रा॒णः । प्रा॒णो॒ऽसि॑ ।
प्रा॒ण इ॒ति॒ प्र - अ॒नः॑ । अ॒सि॒ स्वा॒हा॑ । स्वा॒हा वि॒श्वे॒षा॒म् ।
वि॒श्वे॒षा॒म् दे॒वा॒ना॒म् । दे॒वा॒ना॒म् प्रा॒णः । प्रा॒णो॒ऽसि॑ ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

प्राण॑ इति॑ प्र – अनः॑ । असि॑ तस्य॑ । 38 (50/59)

T.S.2.3.10.2 - Kramam

तस्य॑ ते । ते॑ ददतु॑ । ददतु॑ येषाम्॑ । येषाम्॑ प्राणः॑ । प्राणो॑ऽसि॑ ।
प्राण॑ इति॑ प्र – अनः॑ । असि॑ स्वाहा॑ । स्वाहा॑ घृतस्य॑ ।
घृतस्य॑ धाराम्॑ । धाराममृतस्य॑ । अमृतस्य॑ पन्थाम्॑ । पन्थामिन्द्रेण॑ ।
इन्द्रेण॑ दत्ताम्॑ । दत्ताम्॑ प्रयताम्॑ । प्रयताम्॑ मरुद्धिः॑ । प्रयतामिति॑
प्र – यताम्॑ । मरुद्धिरिति॑ मरुत् – भिः॑ ॥ तत् त्वा॑ । त्वा विष्णुः॑ ।
विष्णुः॑ परि॑ । पर्यपश्यत्॑ । अपश्यत्॑ तत् । तत् त्वा॑ । त्वेडा॑ ।
इडा॑ गवि॑ । गव्यैरयत्॑ । ऐरयदित्यैरयत्॑ ॥ पावमानेन॑ त्वा ।
त्वा॑ स्तोमेन॑ । स्तोमेन॑ गायत्रस्य॑ । गायत्रस्य॑ वर्तन्या॑ ।
वर्तन्योपा॑ऽशोः । उपा॑ऽशोर् वीर्येण॑ । उपा॑ऽशोरित्युप – अ॑ऽशोः ।
वीर्येण॑ देवः॑ । देवस्त्वा॑ । त्वा सविता॑ । सवितोत्॑ । उथ् सृजतु॑ ।
सृजतु॑ जीवातवे॑ । जीवातवे॑ जीवनस्यायै॑ । जीवनस्यायै॑
बृहद्रथन्तरयोः॑ । बृहद्रथन्तरयोस्त्वा॑ । बृहद्रथन्तरयोरिति॑
बृहत् – रथन्तरयोः॑ । त्वा॑ स्तोमेन॑ । स्तोमेन॑ त्रिष्टुभः॑ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

त्रि॒ष्टु॒भो॑ वर्त॒न्या । वर्त॒न्या शु॒क्रस्य॑ । शु॒क्रस्य॑ वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑ण दे॒वः ।
दे॒वस्त्वा॑ ॥ त्वा स॒विता । स॒वितो॑त् । उ॒थ् सृ॒जतु॑ । 39 (50/54)

T.S.2.3.10.3 - Kramam

सृ॒जतु॑ जी॒वात॑वे । जी॒वात॑वे जी॒वनस्या॑यै । जी॒वनस्या॑या अ॒ग्नेः ।
अ॒ग्नेस्त्वा॑ ॥ त्वा मा॒त्रया॑ । मा॒त्रया॑ जग॒त्यै । जग॒त्यै वर्त॑न्या ।
वर्त॑न्या ऽऽग्र॒यण॑स्य । आ॒ग्रय॑णस्य वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑ण दे॒वः । दे॒वस्त्वा॑ ॥
त्वा स॒विता । स॒वितो॑त् । उ॒थ् सृ॒जतु॑ । सृ॒जतु॑ जी॒वात॑वे ।
जी॒वात॑वे जी॒वनस्या॑यै । जी॒वानस्या॑या इ॒मम् । इ॒मम॑ग्ने ।
अ॒ग्न आ॑यु॒षे । आ॑यु॒षे वर्च॑से । वर्च॑से कृ॒धि । कृ॒धि प्रि॒यम् ।
प्रि॒यं रे॑तः । रे॒तो व॑रुण । व॒रुण॑ सो॒म । सो॒म रा॒जन् ।
रा॒जन्नि॑ति रा॒जन् ॥ मा॒तेव॑ । इ॒वास्मै॑ । अ॒स्मा अ॑दि॒ते । अ॑दि॒ते श॑र्म ।
श॑र्म य॒च्छ । य॒च्छ वि॒श्वे । वि॒श्वे दे॒वाः । दे॒वा ज॑रद॒ष्टिः । ज॑रद॒ष्टिर्
य॒था । ज॑रद॒ष्टिरि॑ति ज॒रत् - अ॒ष्टिः । य॒था ऽस॑त् । अ॒सदि॒त्यस॑त् ॥
अ॒ग्निर् आ॑युष्मान् । आ॑युष्मा॒न्त् सः॑ । स व॒नस्प॑तिभिः ।
व॒नस्प॑तिभिर् आ॑युष्मान् । व॒नस्प॑तिभि॒रिति॑ व॒नस्प॑ति - भिः ।
आ॑युष्मान् ते॒न । ते॒न त्वा॑ । त्वा ऽऽयु॑षा । आ॑युषा ऽऽयु॑ष्मन्तम् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

आयुष्मन्तम् करोमि । करोमि सोमः । सोम आयुष्मान् ( ) ।
आयुष्मान्त् सः । स ओषधीभिः । ओषधीभिर् यज्ञः ।
ओषधीभिरित्योषधि – भिः । यज्ञ आयुष्मान् । आयुष्मान्त् सः ।
स दक्षिणाभिः । दक्षिणाभिर् ब्रह्म । ब्रह्मायुष्मत् । आयुष्मत् तत् ।
तद् ब्राह्मणैः । ब्राह्मणैरायुष्मत् । आयुष्मद् देवाः । देवा आयुष्मन्तः ।
आयुष्मन्तस्ते । तेऽमृतेन । अमृतेन पितरः । पितर आयुष्मन्तः ।
आयुष्मन्तस्ते । ते स्वधया । स्वधया ऽऽयुष्मन्तः ।
स्वधयेति स्व – धया । आयुष्मन्तस्तेन । तेन त्वा । त्वा ऽऽयुषा ।
आयुषा ऽऽयुष्मन्तम् । आयुष्मन्तम् करोमि । करोमीति करोमि ॥

40 (75/79) (विश्वेषां देवानां प्राणाऽसि – त्रिष्टुभो वर्तन्या शुक्रस्य
वीर्येण देवस्त्वा सवितोथ – सोम आयुष्मान् – पञ्चविंशतिश्च)
(A10)

T.S.2.3.11.1 - Kramam

अग्निं वै । वा एतस्य । एतस्य शरीरम् । शरीरम् गच्छति ।
गच्छति सोमम् । सोमं रसः । रसो वरुणः । वरुण एनम् । एनं
वरुणपाशेन । वरुणपाशेन गृह्णाति । वरुणपाशेनेति वरुण-पाशेन ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

गृ॒ह्णा॒ति॒ सर॑स्वतीम् । सर॑स्वतीं॒ वाक् । वा॒ग्ना॒विष्णू॑ । अ॒ग्ना॒विष्णू॑
आ॒त्मा । अ॒ग्ना॒विष्णू॑ इ॒त्यग्ना॑-विष्णू॑ । आ॒त्मा यस्य॑ । यस्य॑ ज्योक् ।
ज्यो॒गाम॑यति । आ॒मय॑ति यः । यो ज्यो॒गाम॑यावी । ज्यो॒गाम॑यावी
स्यात् । ज्यो॒गाम॑यावीति ज्योक् - आ॒मया॑वी । स्याद् यः । यो वा ।
वा का॒मये॑त । का॒मये॑त सर्व॑म् । सर्व॑मायुः । आ॒युरि॒याम् । इ॒यामि॑ति ।
इति॑ तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒ताम् । ए॒तामि॑ष्टिम् । इ॒ष्टिम् निः । निर् व॑पेत् ।
व॑पेदा॒ग्नेय॑म् । आ॒ग्नेय॑म॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालञ् सौ॒म्यम् ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । सौ॒म्यम् च॒रुम् । च॒रुं वा॑रुणम् ।
वा॒रुण॑म् द॒शक॑पालम् । द॒शक॑पालञ् सार॑स्वतम् । द॒शक॑पालमि॒ति
द॒श - क॒पालम् । सार॑स्वतम् च॒रुम् । च॒रुमा॑ग्नावै॒ष्णव॑म् ।
आ॒ग्नावै॒ष्णव॑मे॒काद॑शकपालम् । आ॒ग्नावै॒ष्णव॑मि॒त्याग्ना॑ - वै॒ष्णव॑म् ।
ए॒काद॑शकपालम॒ग्नेः । ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑द॒श - क॒पालम् ।
अ॒ग्नेरे॑व । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य शरी॑रम् । शरी॑रन्निष्क्रीणाति ।
निष्क्री॑णाति सोमा॑त् । निष्क्री॑णातीति॒ निः-क्री॑णाति । सोमा॑द् र॒सम् ।
र॒सं वा॑रुणेन । 41 (50/58)

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

T.S.2.3.11.2 - Kramam

वारु॒णेनै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं व॑रुणपाशात् । वरुणपाशान् मुञ्चति ।
वरुणपाशादिति वरुण – पाशात् । मुञ्चति सारस्वतेन । सारस्वतेन
वाच॑म् । वाच॑म् दधाति । दधात्यग्निः । अग्निः सर्वाः । सर्वा देवताः ।
देवता॑ विष्णुः । विष्णु॑र् यज्ञः । यज्ञो देवताभिः । देवताभिश्च । चैव ।
ए॒वैन॑म् । ए॒नं य॑ज्ञेन । यज्ञेन च । च भिषज्यति । भिषज्यत्युत ।
उत॑ यदि । यदी॒तासुः॑ । इ॒तासु॑र् भवति । इ॒तासु॑रितीत – अ॒सुः ।
भवति॑ जीवति । जीव॑त्येव । ए॒व यत् । यन्न॑वम् । न॒वमै॑त् । ऐत् तत् ।
तन्न॑वनीतम् । न॒वनी॑त मभवत् । न॒वनी॑तमिति न॒व – नी॑तम् ।
अ॒भव॑दिति । इ॒त्याज्य॑म् । आ॒ज्यम॑व । अ॒वेक्ष॑ते । ई॒क्षते॑ रूपम् ।
रूप॑मेव । ए॒वास्य॑ । अ॒स्यैत॑त् । ए॒तन्म॑हिमानम् । म॒हिमा॑नं व्याचष्टे ।
व्याचष्टेऽश्विनोः॑ । व्याचष्ट॑ इति वि – आचष्टे । आ॒श्विनोः॑ प्राणः ।
प्रा॒णोऽसि॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । अ॒सीति॑ । इ॒त्याह॑ । आ॒हाश्वि॑नौ ।
आ॒श्विनौ॑ वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वानां॑ भिष॒जौ । 42 (50/55)

T.S.2.3.11.3 - Kramam

भिष॑जौ ता॒भ्याम् । ता॒भ्यामे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै भेष॑जम् ।
 भेष॑जम् करो॑ति । करो॑तीन्द्र॒स्य । इन्द्र॑स्य प्रा॒णः । प्रा॒णोऽसि॑ । प्रा॒ण
 इति॑ प्र – अनः॑ । अ॒सीति॑ । इत्या॑ह । आ॒हेन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒य मे॒व ।
 ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन्ने॒तेन॑ । ए॒तेन॑ दधा॑ति । दधा॑ति मि॒त्रावरु॑णयोः ।
 मि॒त्रावरु॑णयोः प्रा॒णः । मि॒त्रावरु॑णयोरिति॑ मि॒त्रा – वरु॑णयोः ।
 प्रा॒णोऽसि॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र – अनः॑ । अ॒सीति॑ । इत्या॑ह ।
 आ॒ह प्रा॒णापा॒नौ । प्रा॒णापा॒नावे॒व । प्रा॒णापा॒नाविति॑ प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ ।
 ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन्ने॒तेन॑ । ए॒तेन॑ दधा॑ति । दधा॑ति वि॒श्वेषा॑म् ।
 वि॒श्वेषा॑म् दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑म् प्रा॒णः । प्रा॒णोऽसि॑ ।
 प्रा॒ण इति॑ प्र – अनः॑ । अ॒सीति॑ । इत्या॑ह । आ॒ह वी॒र्य॑म् । वी॒र्यमे॒व ।
 ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन्ने॒तेन॑ । ए॒तेन॑ दधा॑ति । दधा॑ति घृ॒तस्य॑ । घृ॒तस्य॑
 धा॒राम् । धा॒राम॒मृत॑स्य । अ॒मृत॑स्य प॒न्थाम् । प॒न्थामि॑ति । इत्या॑ह ।
 आ॒ह यथा॑यजुः । यथा॑यजु॒रेव॑ । यथा॑यजुरिति॑ यथा॑-यजुः । ए॒वैतत् ।
 ए॒तत् पा॒वमा॒नेन॑ । पा॒वमा॒नेन॑ त्वा । त्वा॒ स्तोमे॑न । स्तोमे॑नेति॑ ।
 इत्या॑ह । 43 (50/56)

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

T.S.2.3.11.4 - Kramam

अ॒ह प्रा॒णम् । प्रा॒णमे॒व । प्रा॒ण मि॒ति प्र – अ॒नम् । ए॒वास्मि॑न् ।
अ॒स्मिन्ने॒तेन॑ । ए॒तेन॑ द॒धाति॑ । द॒धाति॑ बृ॒हद्र॑थन्त॒रयोः॑ ।
बृ॒हद्र॑थन्त॒रयोस्त्वा॑ । बृ॒हद्र॑थन्त॒रयोरि॑ति बृ॒हत् – र॒थन्त॒रयोः॑ ।
त्वा स्तो॒मेन॑ । स्तो॒मेने॒ति । इ॒त्याह॑ । आ॒हौजः॑ । ओ॒ज ए॒व ।
ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्ने॒तेन॑ । ए॒तेन॑ द॒धाति॑ । द॒धात्य॑ग्नेः । अ॒ग्नेस्त्वा॑ ।
त्वा मा॒त्रया॑ । मा॒त्रये॒ति । इ॒त्याह॑ । आ॒हात्मा॑नम् । आ॒त्मा॒नमे॒व ।
ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्ने॒तेन॑ । ए॒तेन॑ द॒धाति॑ । द॒धात्यृ॑त्विजः ।
ऋ॒त्विजः॑ परि॑ । पर्या॒हुः । आ॒हुर् या॑वन्तः । या॑वन्त ए॒व । ए॒वर्त्वि॑जः ।
ऋ॒त्विज॑स्ते । त ए॒नम् । ए॒नम् भि॑षज्यन्ति । भि॑षज्यन्ति ब्र॒ह्मणः॑ ।
ब्र॒ह्मणो॑ ह॒स्तम् । ह॒स्तम॑न्वारभ्य॑ । अ॒न्वार॑भ्य परि॑ ।
अ॒न्वार॑भ्येत्य॒नु – आ॒रभ्य॑ । पर्या॒हुः । आ॒हुरे॑कधा । ए॒कधै॑व ।
ए॒कधे॑त्ये॒क – धा॑ । ए॒व य॑ज॒माने॑ । य॑ज॒मान॑ आ॒युः । आ॒युर् द॑धति ।
द॑धति यत् । य॒देव॑ । ए॒व त॑स्य । त॑स्य तत् । त॒द्धिर॑ण्यात् ।
हि॒रण्या॑द् घृ॒तम् । 44 (50/54)

T.S.2.3.11.5 - Kramam

घृ॒तम् निः । नि॒ष्पि॒बति॑ । पि॒बत्या॑युः । आ॒युर् वै । वै घृ॒तम् ।
 घृ॒तम॑मृतम् । अ॒मृत॑ हिर॒ण्यम् । हिर॒ण्यम॑मृतात् । अ॒मृता॑देव ।
 ए॒वायुः॑ । आ॒युर् निः । नि॒ष्पि॒बति॑ । पि॒बति॑ श॒तमा॑नम् ।
 श॒तमा॑नम् भवति । श॒तमा॑नमि॒ति श॒त - मा॑नम् । भवति॑ श॒तायुः॑ ।
 श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑ । श॒तायु॑रि॒ति श॒त - आ॒युः । पु॒रुषः॑ श॒तेन्द्रि॑यः ।
 श॒तेन्द्रि॑य आ॒युषि॑ । श॒तेन्द्रि॑य इति॑ श॒त - इन्द्रि॑यः । आ॒युष्ये॑व ।
 ए॒वेन्द्रि॑ये । इन्द्रि॑ये प्र॒ति । प्र॒ति तिष्ठ॑ति । तिष्ठ॑त्यथो॑ । अथो॑ खलु॑ ।
 अथो॑ इत्यथो॑ । खलु॑ याव॑तीः । याव॑तीः स॒माः । स॒मा ए॒ष्यन् ।
 ए॒ष्यन् म॑न्येत । म॑न्येत ताव॑न्मा॒नम् । ताव॑न्मा॒न स्या॑त् ।
 ताव॑न्मा॒नमि॒ति ताव॑त्-मा॒नम् । स्या॑त् समृ॑द्ध्यै । समृ॑द्ध्य॒ा इम॑म् ।
 समृ॑द्ध्य॒ा इति॑ सं - ऋ॒द्ध्यै । इम॑मग्ने । अ॒ग्न आ॒युषे॑ । आ॒युषे॑
 वर्च॑से । वर्च॑से कृ॒धि । कृ॒धीति॑ । इत्या॑ह । आ॒हायुः॑ । आ॒युरे॑व ।
 ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् वर्चः॑ । वर्चो॑ दधाति । दधाति॑ विश्वे॑ ।
 विश्वे॑ दे॒वाः । दे॒वा ज॑रद॒ष्टिः । ज॑रद॒ष्टिर् यथा॑ । ज॑रद॒ष्टिरि॒ति
 ज॑रत् - अ॒ष्टिः । यथा॑ ऽस॑त् । अ॒सदि॑ति ( ) । इत्या॑ह ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

आ॒ह॒ ज॒रद॒ष्टिम् । ज॒रद॒ष्टिमे॒व । ज॒रद॒ष्टिमि॒ति ज॒रत् – अ॒ष्टिम् ।
ए॒वैन॑म् । ए॒नम् क॒रोति॑ । क॒रोत्य॒ग्निः । अ॒ग्निरा॒युष्मान् । आ॒युष्मा॒निति॑ ।
इति॑ ह॒स्तम् । ह॒स्तम् गृ॒ह्णाति॑ । गृ॒ह्णात्ये॒ते । ए॒ते वै । वै दे॒वाः ।
दे॒वा आ॒युष्मन्तः॑ । आ॒युष्मन्त॒स्ते । त ए॒व । ए॒वास्मिन् ।
अ॒स्मिन्ना॒युः । आ॒युर् द॒धति॑ । द॒धति॑ स॒र्वम् । स॒र्वमा॒युः । आ॒युरेति॑ ।
ए॒तीत्येति॑ ॥ 45 (72/80)

(र॒सं – दे॒वाना॑ – स्तो॒मेने॒ति – हि॒र॒ण्या – द॒सदि॒ति –
द्वा॒विं॒शति॑श्च) (A11)

T.S.2.3.12.1 - Kramam

प्र॒जाप॒तिर् व॒रु॒णाय॑ । प्र॒जाप॒तिरि॒ति प्र॒जा – प॒तिः । व॒रु॒णाया॑श्च॒म् ।
अ॒श्वम॑नयत् । अ॒नय॑त् सः । स स्वा॒म् । स्वा॒म् दे॒वता॑म् ।
दे॒वता॑मा॒र्च्छत् । आ॒र्च्छ॑त् सः । स परि॑ । प॒र्यदी॑र्यत । अ॒दी॒र्यत॑ सः ।
स ए॒तम् । ए॒तं वा॒रु॒णम् । वा॒रु॒णम् च॒तुष्क॑पालम् ।
च॒तुष्क॑पालम॒पश्य॑त् । च॒तुष्क॑पालमि॒ति च॒तुः – क॒पाल॑म् । अ॒पश्य॑त्
तम् । तम् निः । नि॒रव॑पत् । अ॒वप॑त् ततः । ततो॑ वै । वै सः ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

स वरुणपाशात् । वरुणपाशादमुच्यत । वरुणपाशादिति
वरुण - पाशात् । अमुच्यत वरुणः । वरुणो वै । वा एतम् ।
एतम् गृह्णाति । गृह्णाति यः । यो ऽश्वम् । अश्वम् प्रतिगृह्णाति ।
प्रतिगृह्णाति यावतः । प्रतिगृह्णातीति प्रति - गृह्णाति । यावतो ऽश्वान् ।
अश्वान् प्रतिगृह्णीयात् । प्रतिगृह्णीयात् तावतः । प्रतिगृह्णीयादिति
प्रति - गृह्णीयात् । तावतो वारुणान् । वारुणान् चतुष्कपालान् ।
चतुष्कपालान् निः । चतुष्कपालानिति चतुः - कपालान् ।
निर् वपेत् । वपेद् वरुणम् । वरुणमेव । एव स्वेन ।
स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप । भागधेयेनेति भाग - धेयेन ।
उप धावति । धावति सः । स एव । एवैनम् । एनं वरुणपाशात् ।
वरुणपाशान् मुञ्चति । वरुणपाशादिति वरुण - पाशात् ।
मुञ्चति चतुष्कपालाः । 46 (50/58)

T.S.2.3.12.2 - Kramam

चतुष्कपाला भवन्ति । चतुष्कपाला इति चतुः - कपालाः ।
भवन्ति चतुष्पात् । चतुष्पाद्धि । चतुष्पादिति चतुः - पात् । ह्यश्वः ।
अश्वः समृद्ध्यै । समृद्ध्यै एकम् । समृद्ध्यै इति सं - ऋद्ध्यै ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ए॒क॒म॒ति॒रि॒क्तम् । अ॒ति॒रि॒क्तम् निः । अ॒ति॒रि॒क्त॒मि॒त्य॒ति – रि॒क्तम् ।
नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् यम् । यमे॒व । ए॒व प्र॒ति॒ग्राही । प्र॒ति॒ग्राही भ॒वति ।
प्र॒ति॒ग्राही॒ति प्र॒ति-ग्राही । भ॒वति यम् । यं वा । वा न । ना॒द्ध्ये॒ति ।
अ॒द्ध्ये॒ति तस्मा॑त् । अ॒द्ध्ये॒तीत्य॑धि – ए॒ति । तस्मा॑दे॒व ।
ए॒व व॒रु॒णपा॒शात् । व॒रु॒णपा॒शान् मु॑च्यते । व॒रु॒णपा॒शादि॑ति
व॒रु॒ण – पा॒शात् । मु॑च्यते यदि । यद्य॑प॒रम् । अ॒प॒रम् प्र॒ति॒ग्राही ।
प्र॒ति॒ग्राही स्या॑त् । प्र॒ति॒ग्राही॒ति प्र॒ति – ग्राही । स्या॑त् सौ॒र्यम् ।
सौ॒र्यमे॒क॒क॒पा॒लम् । ए॒क॒क॒पा॒ल॒मनु॑ । ए॒क॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒क-क॒पा॒लम् ।
अ॒नु निः । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद॒मुम् । अ॒मुमे॒व । ए॒वादि॑त्यम् ।
आ॒दि॒त्यमु॑च्चारम् । उ॒च्चार॑म् कुरुते । उ॒च्चार॑मि॒त्युत् – चा॒रम् ।
कुरु॑ते ऽपः । अ॒पो ऽव॑भृथम् । अ॒व॒भृथ॑म॒व ।
अ॒व॒भृथ॑मि॒त्य॒व – भृ॒थम् । अ॒वैति॑ । ए॒त्य॒प्सु । अ॒प्सु वै ।
अ॒प्सि॒स्व॒त्यप् – सु । वै व॒रु॒णः । व॒रु॒णः सा॒क्षात् । सा॒क्षादे॒व ।
सा॒क्षादि॑ति स – अ॒क्षात् । ए॒व व॒रु॒णम् । व॒रु॒णम॒व । अ॒व य॑जते ।
य॑जते ऽपो॒न॒प्त्री॒यम् । अ॒पो॒न॒प्त्री॒यम् च॒रुम् ( ) ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒पो॒न॒प्त्री॒य॒मि॒त्य॒पः॑ – न॒प्त्री॒य॒म् । च॒रु॒म् पु॒नः॑ । पु॒न॒रे॒त्य॑ । ए॒त्य॒ निः॑ ।
ए॒त्ये॒त्या॑ – इ॒त्य॑ । नि॒र् व॒पेत् । व॒पे॒द॒प्सु॒यो॒निः॑ । अ॒प्सु॒यो॒नि॒र् वै ।
अ॒प्सु॒यो॒नि॒रि॒त्य॒प्सु॑ – यो॒निः॑ । वा अ॒श्वः॑ । अ॒श्वः॑ स्वा॒म् । स्वा॒मे॒व ।
ए॒वैन॑म् । ए॒नं॑ यो॒नि॒म् । यो॒निं॑ ग॒म॒य॒ति॑ । ग॒म॒य॒ति॑ सः॑ । स ए॒न॒म् ।
ए॒न॒ञ् शान्तः॑ । शान्त॑ उ॒प॒ । उ॒प॒ तिष्ठ॑ते । तिष्ठ॑त इति तिष्ठ॑ते ॥

47 (67/83) (मुञ्च॑ति – च॒रु॒ञ् – स॒प्त॒द॒श॒ च॑) (A12)

T.S.2.3.13.1 - Kramam

या वा॒म् । वा॒मि॒न्द्रा॒व॒रु॒णा॑ । इ॒न्द्रा॒व॒रु॒णा॑ य॒त॒व्या॑ ।
इ॒न्द्रा॒व॒रु॒णे॒ती॒न्द्रा॑ – व॒रु॒णा॑ । य॒त॒व्या॑ त॒नूः॑ । त॒नू॒स्त॒या॑ । त॒ये॒म॒म् ।
इ॒म॒म॒ञ् ह॒सः॑ । अ॒ञ् ह॒सो॑ मुञ्च॑तम् । मुञ्च॑तम् या॑ । या वा॒म् ।
वा॒मि॒न्द्रा॒व॒रु॒णा॑ । इ॒न्द्रा॒व॒रु॒णा॑ स॒ह॒स्या॑ । इ॒न्द्रा॒व॒रु॒णे॒ती॒न्द्रा॑ – व॒रु॒णा॑ ।
स॒ह॒स्या॑ र॒क्ष॒स्या॑ । र॒क्ष॒स्या॑ ते॒ज॒स्या॑ । ते॒ज॒स्या॑ त॒नूः॑ । त॒नू॒स्त॒या॑ ।
त॒ये॒म॒म् । इ॒म॒म॒ञ् ह॒सः॑ । अ॒ञ् ह॒सो॑ मुञ्च॑तम् । मुञ्च॑तम् यः॑ ।
यो वा॒म् । वा॒ मि॒न्द्रा॒व॒रु॒णौ॑ । इ॒न्द्रा॒व॒रु॒णा॒व॒ग्नौ॑ ।
इ॒न्द्रा॒व॒रु॒णा॒वि॒ती॒न्द्रा॑ – व॒रु॒णौ॑ । अ॒ग्नौ॑ स्रा॒मः॑ । स्रा॒म॒स्त॒म् ।
त॒म् या॑म् । वा॒मे॒ते॒न॑ । ए॒ते॒ना॒व॑ । अ॒व॒ य॒जे॑ । य॒जे॑ यः॑ । यो वा॒म् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

वामिन्द्रावरुणा । इन्द्रावरुणा द्विपाथ्सु । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा – वरुणा ।
द्विपाथ्सु पशुषु । द्विपाथिस्विति द्विपात् – सु । पशुषु चतुष्पाथ्सु ।
चतुष्पाथ्सु गोष्ठे । चतुष्पाथिस्विति चतुष्पात् – सु । गोष्ठे गृहेषु ।
गोष्ठ इति गो – स्थे । गृहेष्वप्सु । अफस्वोषधीषु ।
अप्स्वित्यप् – सु । ओषधीषु वनस्पतिषु । वनस्पतिषु सामः ।
सामस्तम् । तम् 'वाम् । वा मेतेन । एतेनाव । अव यजे ।
यज इन्द्रः । इन्द्रो वै । वा एतस्य । एतस्येन्द्रियेण । 48 (50/58)

T.S.2.3.13.2 - Kramam

इन्द्रियेणाप । अप क्रामति । क्रामति वरुणः । वरुण एनम् ।
एनं 'वरुणपाशेन । वरुणपाशेन गृह्णाति ।
वरुणपाशेनेति वरुण – पाशेन । गृह्णाति यः । यः पाप्मना ।
पाप्मना गृहीतः । गृहीतो भवति । भवति यः । यः पाप्मना ।
पाप्मना गृहीतः । गृहीतः स्यात् । स्यात् तस्मै । तस्मा एताम् ।
एतामैन्द्रावरुणीम् । ऐन्द्रावरुणीम् पयस्याम् ।
ऐन्द्रावरुणीमित्यैन्द्रा – वरुणीम् । पयस्याम् निः । निर्वपेत् ।
वपेदिन्द्रः । इन्द्र एव । एवास्मिन् । अस्मिन्निन्द्रियम् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

इन्द्रियम् दधाति । दधाति वरुणः । वरुण एनम् । एनम् वरुणपाशात् ।
वरुणपाशान् मुञ्चति । वरुणपाशादिति वरुण – पाशात् ।
मुञ्चति पयस्या । पयस्या भवति । भवति पयः । पयो हि । हि वै ।
वा एतस्मात् । एतस्मादपक्रामति । अपक्रामत्यथ ।
अपक्रामतीत्यप-क्रामति । अथैषः । एष पाप्मना । पाप्मना गृहीतः ।
गृहीतो यत् । यत् पयस्या । पयस्या भवति । भवति पयः ।
पय एव । एवास्मिन् । अस्मिन् तया । तया दधाति ।
दधाति पयस्यायाम् । पयस्यायाम् पुरोडाशम् । 49 (50/54)

T.S.2.3.13.3 - Kramam

पुरोडाशमव । अव दधाति । दधात्यात्मन्वन्तम् । आत्मन्वन्तमेव ।
आत्मन्वन्तमित्यात्मन्-वन्तम् । एवैनम् । एनम् करोति । करोत्यथो ।
अथो आयतनवन्तम् । अथो इत्यथो । आयतनवन्तमेव ।
आयतनवन्तमित्यायतन – वन्तम् । एव चतुर्धा । चतुर्धा वि ।
चतुर्धेति चतुः – धा । व्यूहति । ऊहति दिक्षु । दिक्ष्वेव । एव प्रति ।
प्रति तिष्ठति । तिष्ठति पुनः । पुनः सम् । समूहति । ऊहति दिग्भ्यः ।
दिग्भ्य एव । दिग्भ्य इति दिक् – भ्यः । एवास्मै । अस्मै भेषजम् ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

भेषजम् करोति । करोति समूह्य । समूह्याव । समूह्येति सं – ऊह्य ।
अव द्यति । द्यति यथा । यथा ऽऽविद्धम् । आविद्धं निष्कृन्तति ।
आविद्धमित्या – विद्धम् । निष्कृन्तति तादृक् । निष्कृन्ततीति
निः – कृन्तति । तादृगेव । एव तत् । तद् यः । यो वाम् ।
वामिन्द्रावरुणौ । इन्द्रावरुणावग्नौ । इन्द्रावरुणावितीन्द्रा – वरुणौ ।
अग्नौ सामः । सामस्तम् । तं वाम् । वामेतेन । एतेनाव ।
अव यजे । यज इति । इत्याह । आह दुरिष्ट्याः । दुरिष्ट्या एव ।
दुरिष्ट्या इति दुः-इष्ट्याः । एवैनम् । एनम् पाति ( ) । पाति यः ।
यो वाम् । वामिन्द्रावरुणा । इन्द्रावरुणा द्विपाथ्सु ।
इन्द्रावरुणेतीन्द्रा – वरुणा । द्विपाथ्सु पशुषु । द्विपाथिस्विति
द्विपात् – सु । पशुषु सामः । सामस्तम् । तं वाम् । वामेतेन ।
एतेनाव । अव यजे । यज इति । इत्याह । आहैतावतीः ।
एतावतीर् वै । वा आपः । आप ओषधयः । ओषधयो वनस्पतयः ।
वनस्पतयः प्रजाः । प्रजाः पशवः । प्रजा इति प्र – जाः ।

प॒श॒व॒ उप॒जी॒व॒नी॒याः॑ । उप॒जी॒व॒नी॒या॒स्ताः॑ । उप॒जी॒व॒नी॒या
इ॒त्यु॒प – जी॒व॒नी॒याः॑ । ता ए॒व । ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मै व॒रु॒ण॒पा॒शात् ।
व॒रु॒ण॒पा॒शा॒न् मु॒ञ्च॒ति । व॒रु॒ण॒पा॒शा॒दि॒ति व॒रु॒ण – पा॒शात् ।
मु॒ञ्च॒ती॒ति मु॒ञ्च॒ति ॥ 50 (76/91)

(ए॒त॒स्य॑ – प॒य॒स्या॒यां – पा॒ति – षड्विं॑शतिश्च) (A13)

T.S.2.3.14.1 - Kramam

स प्र॒ल॒व॒त् । प्र॒ल॒व॒न्नि । प्र॒ल॒व॒दि॒ति प्र॒ल – व॒त् । नि का॒व्या॑ ।
का॒व्ये॒न्द्र॒म् । इ॒न्द्रं॑ वः । वो वि॒श्व॒तः । वि॒श्व॒त॒स्प॒रि । प॒री॒न्द्र॒म् ।
इ॒न्द्र॒म् न॒रः । न॒र इ॒ति न॒रः ॥ त्व॒म् नः । नः सो॒म । सो॒म वि॒श्व॒तः ।
वि॒श्व॒तो र॒क्ष । र॒क्षा रा॒ज॒न् । रा॒ज॒न्ना॒घा॒य॒तः ।
अ॒घा॒य॒त इ॒त्य॒घ – य॒तः ॥ न रि॒ष्ये॒त् । रि॒ष्ये॒त् त्वा॒व॒तः ।
त्वा॒व॒तः स॒खा । त्वा॒व॒त इ॒ति त्व – व॒तः । स॒खे॒ति स॒खा ॥ या ते॑ ।
ते धा॒मा॒नि । धा॒मा॒नि दि॒वि । दि॒वि या । या पृ॒थि॒व्या॒म् । पृ॒थि॒व्यां॑ या ।
या प॒र्व॒तेषु॑ । प॒र्व॒तेष्वोष॑धीषु । ओष॑धीष्वप्सु । अ॒प्सि॒स्व॒त्य॒प् – सु ॥
तेभि॑र् नः । नो वि॒श्वैः॑ । वि॒श्वैः॑ सु॒म॒नाः॑ । सु॒म॒ना अहे॑डन् ।
सु॒म॒ना इ॒ति सु – म॒नाः॑ । अहे॑डन् रा॒ज॒न् । रा॒ज॒न्थ॑ सो॒म ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

सोम॑ प्रति॑ । प्रति॑ ह॒व्या । ह॒व्या गृ॑भाय॑ । गृ॒भायेति॑ गृ॒भाय॑ ॥
अ॒ग्नी॒षो॒मा स॑वे॒दसा॑ । अ॒ग्नी॒षो॒मेत्य॑ग्नी॑ – सो॒मा । स॑वे॒दसा॑ स॒हूती॑ ।
स॑वे॒द से॒ति स – वे॒दसा॑ । स॒हूती॑ वन॒तम् । स॒हूती॑ इति॑ स – हू॒ती ।
वन॒तम् गिरः॑ । गिर॑ इति॑ गिरः॑ ॥ स॒म् दे॒वत्रा॑ । दे॒वत्रा॑ ब॒भूव॑थुः ।
दे॒वत्रे॑ति॑ दे॒व – त्रा॑ । ब॒भूव॑थुरिति॑ ब॒भूव॑थुः ॥ यु॒वमे॒तानि॑ । 51 (50/57)

T.S.2.3.14.2 - Kramam

ए॒तानि॑ दि॒वि । दि॒वि रो॒चनानि॑ । रो॒चनान्य॑ग्निः । अ॒ग्निश्च॑ ।
च सोम॑ । सोम॑ स॒क्रतू॑ । स॒क्रतू॑ अ॒धत्त॑म् । स॒क्रतू॑ इति॑ स – क्र॒तू ।
अ॒धत्त॑मित्य॒धत्त॑म् ॥ यु॒वꣳ सि॒न्धून् । सि॒न्धूꣳ र॒भि॒शस्तेः॑ ।
अ॒भि॒शस्ते॑रव॒द्यात् । अ॒भि॒शस्ते॑रित्य॒भि – शस्तेः॑ । अ॒वद्या॑द॒ग्नी॒षो॒मौ ।
अ॒ग्नी॒षो॒माव॑मु॒ञ्चत॑म् । अ॒ग्नी॒षो॒मावि॑त्य॒ग्नी – सो॒मौ ।
अ॒मु॒ञ्चत॑म् गृ॒भी॒तान् । गृ॒भी॒तानि॑ति॒ गृ॒भी॒तान् ॥ अ॒ग्नी॒षो॒मा वि॒मम् ।
अ॒ग्नी॒षो॒मावि॑त्य॒ग्नी – सो॒मौ । इ॒मꣳ सु॑ । सु॑ मे॒ । मे॒ शृ॒णु॒तम् ।
शृ॒णु॒तं वृ॑ष॒णा । वृ॒ष॒णा ह॒वम् । ह॒वमि॑ति॒ ह॒वम् ॥ प्रति॑ सू॒क्तानि॑ ।
सू॒क्तानि॑ ह॒र्य॑तम् । सू॒क्तानी॑ति॒ सु – उ॒क्तानि॑ । ह॒र्य॑तम् भ॒वत॑म् ।
भ॒वत॑म् दा॒शुषे॑ । दा॒शुषे॑ म॒यः । म॒य इति॑ म॒यः ॥ आ ऽन्य॑म् ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

अ॒न्यम् दि॒वः । दि॒वो मा॒तरि॒श्वा ॥ मा॒तरि॒श्वा ज॒भार । ज॒भाराम॑थ्नात् ।
अ॒मथ्ना॑दन्यम् । अ॒न्यम् परि॑ । परि॑ श्येनः । श्ये॒नो अ॒द्रेः ॥
अ॒द्रेरि॒त्यद्रेः ॥ अ॒ग्नी॒षोमा॑ ब्र॒ह्मणा॑ । अ॒ग्नी॒षोमे॒त्यग्नी॑ – सो॒मा ।
ब्र॒ह्मणा॑ वावृ॒धाना॑ । वावृ॒धानो॒रुम् । उ॒रुं य॑ज्ञाय । य॒ज्ञाय॑ चक्रथुः ।
चक्र॑थुरु । उ॒ लो॒कम् । लो॒कमि॒ति लो॒कम् ॥ अ॒ग्नी॒षोमा॑ ह॒विषः॑ ।
अ॒ग्नी॒षोमे॒त्यग्नी॑ – सो॒मा । ह॒विषः॑ प्र॒स्थित॑स्य । प्र॒स्थित॑स्य वी॒तम् ।
प्र॒स्थित॑स्येति प्र – स्थि॒तस्य॑ । वी॒तं ह॑र्यतम् । 52 (50/58)

T.S.2.3.14.3 - Kramam

ह॑र्यतं वृ॒षणा॑ । वृ॒षणा॑ जु॒षेथा॑म् । जु॒षेथा॑मि॒ति जु॒षेथा॑म् ॥
सु॒शर्मा॑णा स्वव॒सा । सु॒शर्मा॑णेति सु – शर्मा॑णा ।
स्वव॒सा हि॑ । स्वव॒सेति॑ सु – अ॒वसा॑ । हि॒ भू॒तम् । भू॒तम॑थ ।
अ॒था ध॑त्तम् । ध॒त्तं य॑ज॒माना॑य । य॒ज॒माना॑य श॒म् । श॒म् योः॑ ।
यो॒रिति॑ योः ॥ आ॒ प्या॑यस्व । प्या॒यस्व॑ सम् । सम् ते॑ । त इति॑ ते ॥
ग॒णाना॑म् त्वा । त्वा ग॒णप॑तिम् । ग॒णप॑तिं ह॒वाम॑हे ।
ग॒णप॑तिमि॒ति ग॒ण – प॑तिम् । ह॒वाम॑हे क॒विम् । क॒विम् क॑वी॒नाम् ।
क॑वी॒नामु॒पम॑श्रवस्तमम् । उ॒पम॑श्रवस्तममित्यु॒पम॑श्रवः – त॒मम् ॥

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

ज्येष्ठराजम् ब्रह्मणाम् । ज्येष्ठराजमिति ज्येष्ठ – राजम् ।
ब्रह्मणाम् ब्रह्मणः । ब्रह्मणस्पते । पत आ । आ नः । नः शृण्वन् ।
शृण्वन्नूतिभिः । ऊतिभिः सीद । ऊतिभिरित्यूति – भिः ।
सीद सादनम् । सादनमिति सादनम् ॥ स इत् । इज्जनेन ।
जनेन सः । स विशा । विशा सः । स जन्मना । जन्मना सः ।
स पुत्रैः । पुत्रैर् वाजम् । वाजम् भरते । भरते धना । धना नृभिः ।
नृभिरिति नृ – भिः ॥ देवानां यः । यः पितरम् । पितरमाविवासति ।
आविवासति श्रद्धामनाः । आविवासतीत्या – विवासति । 53 (50/56)

T.S.2.3.14.4 - Kramam

श्रद्धामना हविषा । श्रद्धामना इति श्रद्धा – मनाः । हविषा ब्रह्मणः ।
ब्रह्मणस्पतिम् । पतिमिति पतिम् ॥ स सुष्टुभा । सुष्टुभा सः ।
सुष्टुभेति सु-स्तुभा । स ऋक्वता । ऋक्वता गणेन । गणेन वलम् ।
वलं रुरोज । रुरोज फलिगम् । फलिगं रवेण । रवेणेति रवेण ॥
बृहस्पतिरुस्रियाः । उस्रिया हव्यसूदः । हव्यसूदः कनिक्रदत् ।
हव्यसूद इति हव्य – सूदः । कनिक्रदद् वावशतीः । वावशतीरुत् ।
उदाजत् । आजदित्याजत् ॥ मरुतो यत् । यद्ध । ह वः । वो दिवः ।

दिवो॑ या । या॑ वः । वः॑ शर्म॑ । शर्म॑ति शर्म॑ ॥ अ॒र्यमा॑याति ।
 आ॒ याति॑ । या॒ति वृ॒षभः॑ । वृ॒षभस्तु॑विष्मान् । तु॒विष्मान् दा॒ता ।
 दा॒ता वसू॑नाम् । वसू॑नाम् पु॒रुहू॑तः । पु॒रुहू॑तो अ॒र्हन् ।
 पु॒रुहू॑त इति॑ पु॒रु - हू॑तः । अ॒र्हन्नित्य॑र्हन् ॥
 स॒हस्रा॒क्षो गो॑त्रभि॒त् । स॒हस्रा॒क्ष इति॑ स॒हस्र - अ॒क्षः ।
 गो॒त्रभि॒द् वज्र॑बाहुः । गो॒त्रभि॒दिति॑ गो॒त्र - भि॒त् । वज्र॑बाहु॒रस्मा॑सु ।
 वज्र॑बाहु॒रिति॑ वज्र - बाहुः॑ । अ॒स्मासु॑ दे॒वः । दे॒वो द्र॑विणम् ।
 द्र॑विणम् दधातु । दधा॒त्विति॑ दधातु ॥ ये ते॑ । ते॒ऽर्य॑मन् ।
 अ॒र्यमन् ब॒हवः॑ । ब॒हवो दे॒वया॑नाः । दे॒वया॑नाः प॒न्थानः॑ ।
 दे॒वया॑ना इति॑ दे॒व - या॑नाः । प॒न्थानो॑ राजन् । 54 (50/58)

T.S.2.3.14.5 - Kramam

रा॒जन् दि॒वः । दि॒व आ॒चर॑न्ति । अ॒चर॑न्तीत्या॒-च॑रन्ति ॥ तेभि॑र् नः ।
 नो॒ दे॒व । दे॒व म॒हि । म॒हि शर्म॑ । शर्म॑ यच्छ । यच्छ॑ शम् ।
 शम् नः॑ । न ए॒धि । ए॒धि द्वि॑पदे॑ । द्वि॑पदे शम् । द्वि॑पद इति॑ द्वि - पदे॑ ।
 शम् चतु॑ष्पदे । चतु॑ष्पद इति॑ चतुः - पदे॑ ॥ बु॒द्ध्नाद॑ग्रम् ।
 अ॒ग्रम॑ङ्गि॒रोभिः॑ । अ॒ङ्गि॒रोभि॑र् गृणा॒नः । अ॒ङ्गि॒रोभि॑रित्य॒ङ्गिरः॑ - भिः॑ ।

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

गृ॒णानो॑ वि । वि॒ पर्व॑तस्य । पर्व॑तस्य दृ॒हि॒तानि॑ । दृ॒हि॒तान्यै॑रत् ।
ऐ॒रदि॒त्यै॑रत् ॥ रु॒जद् रो॒धा॒सि॑ । रो॒धा॒सि॑ कृ॒त्रिमा॑णि ।
कृ॒त्रिमा॑ण्येषाम् । ए॒षा॒ सोम॑स्य । सोम॑स्य ता । ता म॒दे ॥
मद॑ इन्द्रः । इन्द्र॑श्चकार । च॒कारे॑ति चकार ॥ बु॒ध्नाद॑ग्रेण । अ॒ग्रेण॑ वि ।
वि मि॑माय । मि॒माय॑ मानैः॑ । मानै॑र् वज्रे॑ण । वज्रे॑ण खानि॑ ।
खान्य॑तृणत् । अ॒तृणन्॑ नदी॑नाम् । नदी॑नामिति॑ नदी॑नाम् ॥
वृ॒था ऽसृ॑जत् । अ॒सृजत्॑ प॒थिभिः॑ । प॒थिभिर् दी॒र्घया॑थैः ।
प॒थिभि॑रिति॑ प॒थि – भिः॑ । दी॒र्घया॑थैः सोम॑स्य ।
दी॒र्घया॑थैरिति॑ दी॒र्घ – या॑थैः । सोम॑स्य ता । ता म॒दे ॥
मद॑ इन्द्रः । इन्द्र॑श्चकार । च॒कारे॑ति चकार ॥ 55 (50/54)

T.S.2.3.14.6 - Kramam

प्र यः । यो ज॒ज्ञे । ज॒ज्ञे वि॒द्वान् । वि॒द्वान् अ॒स्य । अ॒स्य ब॒न्धुम् ॥
ब॒न्धुम् वि॒श्वानि॑ । वि॒श्वानि॑ देवः । दे॒वो ज॒निमा॑ । ज॒निमा॑ वि॒वक्ति॑ ।
वि॒वक्ती॑ति॑ वि॒वक्ति॑ ॥ ब॒ह्म ब॒ह्मणः॑ । ब॒ह्मण॑ उ॒त् । उ॒ज्ज॒भार॑ ।
ज॒भार॑ म॒द्ध्य॑त् । म॒द्ध्य॑न्नी॒चा । नी॒चादु॒च्चा । उ॒च्चा स्व॒धया॑ ॥
स्व॒धया॑भि । स्व॒धये॑ति॑ स्व – धया॑ । अ॒भि प्र । प्र त॒स्थौ ।

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

त॒स्था॒वि॒ति॒ त॒स्थौ ॥ म॒हान् म॒ही । म॒ही अ॒स्थ॒भा॒यत् । म॒ही इति॑
म॒ही । अ॒स्त॒भा॒यद् वि॒ । वि॒ जा॒तः । जा॒तो द्या॒म् । द्या॒ꣳ स॒द्म ।
स॒द्म पा॒र्थि॒वम् । पा॒र्थि॒वम् च॒ । च॒ रजः॑ । रज॒ इति॑ रजः॑ ॥
स बु॒ध्नात् । बु॒ध्नादा॑ष्ट । आ॒ष्ट ज॒नुषा॑ । ज॒नुषा॑ ऽभि॒ । अ॒भ्य॒ग्रम् ।
अ॒ग्रम् बृ॒हस्प॑तिः । बृ॒हस्प॑तिर् दे॒वता॑ । दे॒वता॑ य॒स्य । य॒स्य स॒म्राट् ।
स॒म्राडि॑ति सं - राट् ॥ बु॒ध्नाद् यः । यो अ॒ग्रम् । अ॒ग्रम॑भ्य॒र्ति ।
अ॒भ्य॒र्त्यो॒जसा॑ । अ॒भ्य॒र्तीत्य॑भि - अ॒र्ति । ओज॑सा बृ॒हस्प॑तिम् ।
बृ॒हस्प॑ति मा । आ वि॒वास॑न्ति । वि॒वास॑न्ति दे॒वाः ( ) ।
दे॒वा इति॑ दे॒वाः ॥ भि॒नद् व॒लम् । व॒लं वि॑ । वि॒ पुरः॑ । पुरो॑ दर्दरीति ।
दर्दरीति॑ क॒निक्र॑दत् । क॒निक्र॑दथ् सु॒वः । सु॒व॒रपः॑ । अ॒पो जि॑गाय ।
जि॒गाये॑ति जिगाय ॥ 56 (59/62)

(यु॒वं - वी॒त॒मा - वि॒वा॒स॒ति - प॒न्था॑नो - दी॒र्घ॒याथैः॑ सोम॑स्य ता
मद॑ इन्द्रश्च॒कार - दे॒वा - न॒व च॑) (A14)

द्वितीय काण्डे – तृतीयः प्रश्नः – (TS 2.3)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(आ॒दि॒त्ये॒भ्यो॑ – दे॒वा वै॑ मृ॒त्यो – दे॒वा वै॑ – स॒त्रम॑ – र्य॒म्णे –
प्र॒जाप॑तेस्त्रयस्त्रि॒शत् – प्र॒जाप॑ति दे॒वेभ्यो॑ऽन्नाद्यं॑ – दे॒वासु॑रास्तान् –
र॒जनो॑ – ध्रु॒वोऽसि॑ – य॒न्नव॑ – म॒ग्निं वै॑ – प्र॒जाप॑तिर् वरु॒णाय॑ –
या वा॑मिन्द्रा वरु॒णा – स प्र॑न्नव – च॒तुर्द॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(आ॒दि॒त्ये॒भ्य – स्त्व॑ष्टु – रस्मै॑ दान॒कामा॑ – ए॒वाव॑ रु॒न्धे – ऽग्निं॑ वै
– स प्र॑न्नवथ् – षट्पञ्चा॒शत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kandam 2:-

(आ॒दि॒त्ये॒भ्यः॑ – सु॒वर॑पो जिगाय)

॥ हरिः ओम् ॥

॥ इति द्वितीय काण्डे तृतीय प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

=====

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.3)

Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for Kandam 2 – Prasanam 3 – (TS 2.3)

	Panchati	Padams	Krama Vaakyams
Anuvakam 1	5	268	303
Anuvakam 2	9	441	496
Anuvakam 3	5	243	283
Anuvakam 4	4	204	240
Anuvakam 5	3	163	177
Anuvakam 6	2	126	151
Anuvakam 7	4	188	212
Anuvakam 8	2	128	144
Anuvakam 9	3	155	194
Anuvakam 10	3	175	192
Anuvakam 11	5	272	303
Anuvakam 12	2	117	141
Anuvakam 13	3	176	203
Anuvakam 14	6	309	345
Total →	56	2965	3384